Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-нээ гарана. | № 102 (18425) | 1990 оной майн 2, среда | Сэн 3 мүн.

...ШЭР БЭРХЭШЭЭЛЭЙ БА ЭТИГЭЛ НАЙДАЛАЙ ХАБАР

Улаан талмай дээрэ болоhон маевко

үнгэргэлгые хизаарлаха тухай» СССР-эй Президентын Указтай зохилдуулжа, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тус митинг болон тэрэниие түгэсхэhэн жагсаалые зүбшөөhэн байгаа.

МГСПС-эй уряалаар арадай ажахын элдэб hалбаринуудай ажалшад үглөөнэй 8 сагhаа сугларжа, удаань Кремль тээшэ дабшаба. Москвагайхидай hанал бодолые, hэжэглэлтэнүүдые, hанаагаа зоболгонуудые элирхэйлэн харуулhан «Демократиие үргэдхэхэ, хоohон үгэнүүдые зайсуулха!», «Туршалгануудые хэхэмнай хүрөө, ажаллажа эхилэебди!», «Юумэнэй сэнгүүдые профсоюзай хиналтада абаха!», «Сүлөөтэ дэлгүүрэй экономико хүгжөөхэ, хүдэлмэригүйдэлгые усадхаха!», «Залуушуулай асуудалнуудта анхаралаа хандуулха», «Худал хуурмаг онол аргануудаар экономико хүгжөөгшэдые харюусалгада хабаадуулха», «Ниитэ хүн түрэлтэнэй баялигууд илан мандаг лэ!», «Бидэ хамтаараа хүсэтэйбди» гэhэн плакадуудые, транспарантнуудые барhан министрнүүдтэй, hалбари hалбариин штабуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта тэдэнэй жагсаалнууд найман зуруудаар зэлэ татан зогсобо.

Үглөөнэй 10 саг. СССР-эй Президент, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **М. С. Горбачев**, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. И. Рыжков**, СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **А. И. Лукьянов**, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, Россиин Федерациин, Москвагай хүтэлбэрилэгшэд, ниислэл хотын ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд Мавзолейн Түбэй трибунада гараба.

Дайнай ба ажалай ветерануud, СССР-эй болон Моссоведэй арадай депутадууд, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд hайндэрэй жагсаалда хабаадаhан айлшадай дунда бии. Гадаадын айлшад, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор эндэ байлсаа.

МГСПС-эй түрүүлэгшэ **В. П. Щербаков** митинг нээгээ. ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ **Г. И. Янаев** микрофондо дүтэлбэ.

— Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгые, бата жагсаалые, аха нүхэсэлые элирхэйлэн харуулхын тулада хубилган шэнэдхэлгын хэрэгэй түлөө ажалаараа тэмсэдэг хүнүүд мүнөөдэр Улаан талмай дээрэ суглараад байна,— гэжэ тэрэ тэмдэглээ.— Сүлөөтэ дэлгүүрэй экономикодо оролго түрүүшын шатада ороной эгээл багаар хангагдаhан хүн зоной hуудал байдалда муугаар нүлөөлхэ байhыень бидэ бултадаа ойлгонобди. Энээнhээ уламжалан, ажалшадай экономическа талаhаа хамгаалагдаха гурим тогтоохо, тэдэнэй аша туhые хамгаалха гээшэ ВЦСПС-эй, совет профсоюзуудай зорилго болоно. Хэрбээ ажал хэхэ талаар Конституцяар лаб хангагдаhан эрхэтэдэй эрхэнүүдые эрид хангажа шадаагүй гээшэ hаа, бидэ профсоюзууд байхаа болихобди.

Хүн түрэлтэниие хүгжөөлгын, энэрхы сэдьхэлэй ба демократида үндэhэлhэн үг зорилгонуудые бэелүүлхын тула хамтаараа эдэбхитэйгээр ажалаа ябуулхыень ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүнүүдые уряалба.

Алдар суута «Трехгоркын» нэхэгшэ **О. В. Замохотова**, Москвагай авиационно институдай студентнэрэй профкомой түрүүлэгшэ **Г. Ф. Будяк** ниислэлэй ажалшадай ажал хэрэгүүд, эрилтэ хэрэглэмжэнүүд тухай хэлэhэн байгаа.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин генеральна секретарь **И. Закария** сугларгашадта хандажа, амаршалгын үгэ хэлэбэ.

— СССР-тэ социализмые шууд сэхээр хүгжөөн бэхижүүлхые хүсэжэ байhыетнай Москвагай ажалшадай энэ зориг бадаруулма митинг үшөө дахин гэршэлбэ,— гэжэ тэрэ тэмдэглээ.— Урданайнгаа дутагдалнуудые усадхан зайсуулаад, арад түмэнэй зохёохы эрга боломжонуудые элирүүлэн нээгээд, hалбаруулан бадаруулжа, Советскэ Союзай хубилган шэнэдхэлгын замаар зоримгойгоор дабшажа ябаhыень мүнөө бүхы дэлхэй харана. Бүхы хүн түрэлтэнэй хүсэлэнгые — hандарганта ядерна аюулые зайсуулhан сараhан дэлхэй, үлэсхэлэн хоohон байдалые усадхаhан, дайсан харша, зээрхэг түримхэй ябуулгануудhаа айхагүй, аюулгүй байдалай оршон байдалда үндэhэ яhатан бүхэнэй ажаhууха дэлхэй тухай хүсэлэнгые бэелүүлгэдэ танай арад үрэ түгэс хубитаяа оруулжа шадаха.

Хүндэтэ айлшамнай Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин үмэнэhөө москвагайхидые hайндэрөөр үнэн зүрхэнhөө халуунаар амаршалба.

Маевко үргэлжэлhөөр. Техническэ эрдэмэй кандидат **Е. Н. Каблов**, «Хадуур ба балта» гэжэ металлургическа заводой профкомой түрүүлэгшэ **Е. К. Кузнецов** үгэ абана.

Талмай дээрэ суглараргашад тогтоол баталан абахадаа, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба арадуудай зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй ябуулгануудые дэмжэжэ байhан тухайдаа, ажалшадай аша туhые, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые шууд сэхээр хамгаалгын гол ёhонуудые, манай обществын эгээл үгытэй ядуу хүнүүдэй байдалые улам муудхажа, экономическа хүшэр хүндэ байдалhаа гараха ябадалые зайсуулан саралгые батаар баримталжа байhан тухайдаа тэдэнэр мэдүүлнэ.

Бүхы үндэhэ яhатанай ажалшадые нэгэдүүлхэ, тэдэнэй эб эе таhалхагүй, үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын, нацинууд хоорондын хёмороо зүришэлдөөнэй али бүхы ябуулгануудые зайсуулан сараха уряа энэ документ соо бии. Ухаан бодолой илан мандалгада этигэн найданабди, ажалша хүнүүдтэ социальна байдалые лаб хангаhан хүн зоной аша туhада бэелүүлэгдэжэ байhан энэрхы ёhото, демократическа хубилалтануудые дэмжэнэбди гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Арад зонтой зүбшэн хэлсэжэ, ажалшадай hуудал байдалай хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ, аша туhыень сахиха бүхы шиидхэбэринүүд баталагдан абтаха ёhотой. Имагтал манай нэгэдэл, зохёон байгуулхы ажал социальна хүгжэлтэ дэмжэлтые, мүнөөнэй болон ерээдүйн үетэнэй ажана hайн байдалые хангажа, Эхэ ороноо шэнэлжэ, hалбаран бадаруулжа шадаха байна.

Энэ репортажай авторнуудай нэгэн Майн Нэгэнэй hайндэрэй урда тээ ТАСС-ай журналистнуудай бригадын бүридэлдэ орожо, СССР-эй Президентын Ураал ошоходонь, хамта ябалсаhан байгаа. Тиихэдээ хүсэтэ индустриин хизаарай нютагай хүдэлмэришэн ангитай М. С. Горбачевой хэhэн уулзалганuудай, хөөрэлдөөнүүдэй гэршэ болобо.

Урсалайхид шэнэдхэлгын түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ ажал хэрэгээрээ туhална, саашадаашье туhалха юм гэhэн гол удха эдэ бүхы уулзалгануудта элеэр хэрэгдаhан байгаа. Хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүдые эрид шууд бэелүүлгэдэ шиидхэхы ябадал гаргаха талаар түбэй засаг захиргаанда зорюулагдаhан уряа элеэр соностобо.

— Хубилган шэнэдхэлгын үрэ дүнгүүдые хүлеэжэ эсэшөөбди, — гэжэ «Уралзагонзаводой» оператор **В. Н. Полевых** хэлээ hэн. — Хүдэлмэришэн анги тэрээндэ улам ехэ юумэ хэжэ шадаха гэжэ найданабди. Мүнөөдэй дүүрэн хүсөөрөө хүдэлхэ эрга олгоhон зохихо хуулинуудые парламентын түргөөр абахынь тула хүдэлмэришэн ангиин тэрээндэ бүри ехэ юумэ хэжэ шадаха байhандань найданаб. Хуули зохёон абалга хадаа харюусалгатай хэрэг мүн. Эндэ яаража болохогүй. Тиигэбэшье Верховно Соведтэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдтэ дан ехэ саг гарана, ажал хэрэгнай хангалтагүй удаанаар ябана.

Митинг дүүрэбэ. Улаан талмай дээгүүр жагсаал уhанай урасхал мэтээр дабшана. Энэ хадаа Москвагайхидай жагсаал Түүхын музейhээ Василий Блаженнын hүмэ тээшэ шэглэн дабшажа ябана гээшэ. Моссоведэй болон hунгагшадай нэгэдэлнүүдэй эмхидхэhэн районуудай ажалшадай жагсаалнууд митингдэ хабаадагшадай хойноhоо удаа дараалан анхаланданa.

Элдэб эмхинүүдэй болон хүдэлөөнүүдэй, тэрэ тоодо «ёhо бусa» эмхинүүдэй түлөөлэгшэд жагсаалшадай зэргэнүүдтэ дабшана. Эдэ эмхинүүд манай политическэ ажабайдалай бодото түхэл шэнжэнь болонхой. Энээниие олон ондоо уряа лозунгнууд элирхэйлэн гэршэлнэ. hаял хада ой ухаанда орошогүй мэтээр үзэгдэдэг байhан транспарантнууд Улаан талмай дээгүүр «тамарна».

Жагсаалдэ хабаадагшадай тоо хүлеэгдэhэнhээ hуралгүй үсөөн байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Зариндаа жагсаалнууд зүрхэ сэдьхэлдэ гуниг түрүүлбэ: зарим уряа лозунгнуудынь hүйдхэлтэ, хулиган аашатай, экстремис шэглэлтэй байба. Хүсэнүүдые нэгэдүүлхые, бэшэ, харин конституционно засагтай хёмороо зүришэлдөө үүдхэхые уряалаа. Зарим эрилтэнүүдынь таарамжагүй. Юуб гэхэдэ, бидэ политика болон экономикын hалбаринуудта горитой ехэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ богоhо дээрэ хүрэжэ ерээд байна ха юмбибди.

Энээн тухай hайндэрэй айлшан, элитэ ехэ совет экономистнуудай нэгэн, СССР-эй арадай депутат **П. Г. Буничтай** хөөрэлдэбэбди.

— Сүлөөтэ дэлгүүрэй экономикоhоо ондоо эрга манайда байхагүй, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Тэрэнэй hайнаар бэелүүлэгдэхын тула дүрбэн гол эрхэ нүхэсэл хэрэгтэй. Нэгэдэхинь, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хүндэ бодото зөөри болгожо үгэхэ. Энэ талаар харгы гаргагдаа.

Хоёрдохинь, муу предприятинуудай аша туhада hайн предприятинуудhаа мүнгэ абаха бэшэ, харин налогуудые тохохо хэрэгтэй. 2—3 долоон хоногой үнгэрхэдэ, иимэ хуули баталагдан абтаха байха гэжэ найданабди. Гурбадахинь, таарамжатай зүб сэнгүүд хэрэгтэй. Сүлөөтэ дэлгүүрэй сэнгүүд хадаа иимэ сэнгүүд болоно. Ерэхэ жэлhээ эхилжэ, олохон сэнгүүдэй сүлөөтэ болгогдохыень хүсэхэ байнабди. Тиихэдэ эрхэтэдэй социальна эрхэнүүд заабол хамгаалагдаха ёhотой. Дүрбэдэхинь, урдилдөөтэ тэмсэл хэрэгтэй. Арбаншье Аэрофлот байг лэ. Тэдэ энээниие түргөөр бэелүүлжэ болохогүй байhан дээрэhээ Аэрофлодые дүрбэн хуби болгожо хубаая даа.

Ниислэл хотын Майн Нэгэнэй hайндэрэй жагсаалай түлэг дунда СССР-эй Гостелерадиогой Ехэ концертнэ оркестрэй гүйсэдхэhэн аялга хүгжэм холо сэагуур зэдэлбэ. 45 жэлэй урда тээ мүндэлhэн энэ коллективые СССР-эй арадай артист **М. М. Кажлаев** hаяшагай хүтэлбэрилнэ.

— Минии бүхы зохёохы ажабайдал Дагестантай нягта холбоотой юм. Би эндэ түрөөб, хадата хизаар нютагай ажабайдалhаа үндэhэтэй зохёолнуудые бэшээб, — гэжэ хүгжэмшэн хөөрэнэ. — Гэбэшье намайе Москвада хүдэлхыемни урихадань, арсажа шадахагүй байгааб. Манай коллектив бодото дээрээ хододоо интернациональна байдаг юм. Союзна республикануудай композиторнуудай дуу хүгжэмые олоной дунда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхые оролдодог юм. Арадуудай хани барисаан намда эгээлэй юрын ойлгомжо бэшэ. Ушар иимэhээ бидэ энэ ёhо заншалые арьбадхажа, нацинууд хоорондын харилсаануудай хэдыш орёо түгшүүрилтэй байгаашье hаань, энэ ёhо заншалаа арьбадхаха хараатайбди. Азербайджанай болон Армениин, Эстониин болон Буряадай азторнуудай зохёолнууд манай репертуарта ородог. Илалтын үдэртэй дашарамдуулан, hайндэрэй концертдэ мүнөөнhөө бэлдэжэ байнабди. Ороной элдэб захэ булангуудта ажаhуудаг дайнай ветерануудай - композиторнуудай хүгжэм энэ концерт дээрэ зэдэлхэ юм.

...Москвагайхидай жагсаал Улаан талмай дээгүүр удаа дараалан үнгэрнэ. Ниислэл хотын элдэб булан тохойнуудта арадай сэнгэлгэнүүдтэ, сэгтой хухюун карнавалнуудта үргэлжэлүүлэгдэхынь тула маевко эндэ дүүрэбэ. Энэ ажалай hайндэрэй эшэ үндэhэндэ тэхэрин бусаhамнай hайн лэ. Тэрэнэй бүтэмжэтэйгээр үнгэрhэниинь hайн гээшэ. Сэхыень хэлэхэдэ ,хотын, үйлсэ гудамжануудай арюун сэбэр, гоё hайхан байхыень хүсэнэбди. Яахаб теэд, hүүлшын Майн Нэгэн бэшэ ха юм даа...

ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. БЕЗБРЕЖНЫЙ, И. ВЕКСЛЕР, Р. КАРЯКИН, А. СУЛЬДИН, Б. ШЕСТАКОВ Улаан талмай дээрэhээ репортаж хэбэ.

Буряадай АССР-эй арбан хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлхэ тухай

Буряадай АССР-эй арбан хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин ээлжээтэ заседани Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо майн 3-да үглөөнэй 10 сагта хүдэлмэриеэ эхилхэ.

* * *

Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай районно болон городской бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн байгша оной майн 3-да Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо 9 саг 30 минутада эхилхэ.

Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай анхаралда

Буряадай АССР-эй арбан хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин ээлжээтэ заседанида ерэhэн Буряадай АССР-эй арадай депутадууд Соведүүдэй байшангай гурбадахи дабхарай 425-дахи кабинет соо 9 сагhаа 18 саг хүрэтэр бүридхэлдэ абтаха.

Сессиин нээгдэхэ үдэр, майн 3-да, арадай депутадууд Соведүүдэй байшангай конференц-залай фойе соо үглөөнэй, 8 сагhаа бүридхэлдэ абтаха.

ЭРХИМЛЭГШЭД ТОДОРБО

Республикын промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхээ холбооной, худалдаа наймаанай болон хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй 1990 оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет, ВЛКСМ-эй обком хаража үзөөд, иимэ коллективүүдые түрүү hуурида гараhанда тоолоно, дамжуулгын Улаан тугуудые барюулха гэжэ тогтообо.

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН БА МЕТАЛЛ БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Улаан-Үдын үйлэдбэриин прибор бүтээлгын нэгэдэл. Баталhан хэлсээнэй ёhoop продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ 104,7 процент, балансова ашаг олзо абаха —100,8 арадай үргэн хэрэглэмжын бараа гаргаха —100, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ —103,3 процент дүүргэhэн, продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулhан, бүхы түхэлэй нөөсэнүүдые алмаhан байна.

ГОРНОРУДНА ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат. Баталhан хэлсээнэй ёhoop продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ 108,9 процент, ашаг олзо абаха —112,9 шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ даабарияа 100 процент дүүргэhэн, продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулhан, бүхы түхэлэй нөөсэнүүдые алмаhан байха юм.

ХҮНГЭН БА НЮТАГАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй завод. Баталhан хэлсээнэй ёhoop продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ 110,3 процент, ашаг олзо абаха— 100, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха —105,8, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ түсэб 100,3 процент дүүргэжэ, бүхы түхэлэй нөөсэнүүдые алмажа шадаа.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат. Баталhан хэлсээнэй ёhoop продукци худалдаха, ашаг олзо абаха түсэбүүдээ 106,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —103,9, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха —105,2, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ түсэб 250 процент дүүргэжэ, гаргадаг продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулаа, бүхы түхэлэй нөөсэнүүдые алмаа.

БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДАЙ БА БАРИЛГЫН ИНДУСТРИИН ДУНДАhАА:

Улаан-Үдын шэлэй завод. Баталhан хэлсээнэй ёhoop продукци худалдаха, ашаг олзо абаха түсэбүүдээ 109,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —116,0, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха —145, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ түсэб 162 процент дүүргэhэн, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулhан, бүхы түхэлэй нөөсэнүүдые алмаhан байна.

ЭНЕРГЕТИЧЕСКЭ ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Хойто зүгэй электросеть. Сетьнүүдтэ электрын элшэ хүсэнэй технологическа гарзые доошолуулан, республикын хойто зүгэй нютагуудые электрын элшээр найдамтайгаар хангаhан, үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулhан, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ түсэб 140 процент дүүргэhэн байха юм.

ОЙ МОДОНОЙ АЖАХЫН ТЕРРИТОРИАЛЬНА НЭГЭДЭЛЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Хоринэй ой модоной оньhожоруулгадамал ажахы. Баталhан хэлсээнэй ёhoop продукци худалдаха, ашаг олзо абаха түсэбүүдээ 107,5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —100, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха —105,6, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ —100, модо шэнгэрүүлэн отолхо түсэб 100 процент дүүргээ.

ХАБСАРАЛГЫН ТУСХАЙЛАГДАМАЛ ЭМХИ ЗУРГААНУУДhАА:

«Дальстальконструкция» нэгэдэлэй Буряадай барилга-хабсаралгын управлени. Ашаг олзо абаха түсэб 133,3, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —128, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга үзүүлхэ түсэб дүүргэжэ, барилгын өөрынь үнэ сэн 260 мянган түхэригөөр доошолуулаа.

АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

«Бурятавтотранс» нэгэдэлэй Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи предприяти. Предприятинуудай захилаар ашаа зөөхэ, ашаа зөөлгын хэмжээнэй талаар түсэбүүдээ 106,1 процент, ашаг олзо абаха —102,7, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —112,6 процент, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ түсэб дүүргэжэ, ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн доошолуулаа, элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмажа шадаа.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Түнхэнэй районой хэлхеэ холбооной узел. Хүн зондо хангалга үзүүлхэ түсэб 100,3, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ — 104,3, ашаг олзо абаха түсэб 101,8 процент дүүргэжэ, продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулhан, хүдэлмэриин шанар, хүн зондо хангалга үзүүлэлгые hайжаруулhан байха юм.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Селенгинскын розничнэ худалдаа наймаанай нэгэдэл. Эд бараанай эрьесын түсэб 106,7 процент дүүргэhэн, ажалай бүтээсэ 114,8 процент дээшэлүүлhэнэй ашаар ашаг олзо ехээр абаhан, эд бараанай эрьесэ дээшэлүүлhэн, хүн зондо түлөөhэтэй хангалга 340 процент үзүүлhэн, тэрэ тоодо 100 процент ажаhуудалай хангалга ороно.

ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Селенгинскын банно-прачечна комбинат. Хүн зондо хангалга үзүүлхэ түсэб 109,8, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —116, дулаанай элшэ хүсэ алмаха даабари 243,5 процент дүүргэжэ, гарзада оролгые доошолуулаа.

ХЭБЛЭЛЭЙ, ПОЛИГРАФИИН БОЛОН НОМОЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХЭРЭГҮҮДЭЙ ТАЛААР БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДhАА:

Бэшүүрэй типографи. Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээнэй, баталhан хэлсээнэй ёhoop хангалга үзүүлэлгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ 131,1, ашаг олзо абаха даабари 125 процент дүүргэhэн байна.

ПРОЕКТНЭ ЭМХИ ЗУРГААНУУДhАА:

«Бурятагропромпроект» институт. Өөhэдынгөө хүсөөр хэхэ проектнэ хүдэлмэриин хэмжээе 101,5 процентдэ хүргэhэн, тематическа түсэб 102,2, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ —108,7, ашаг олзо абаха түсэб 101,2 процент дүүргээ.

Юрэнхы барилгын, түмэр замай транспортын, «Бурятсельхозпромремонт» нэгэдэлэй, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай социалис мүрысөөндэ гурим дүүргэнгүй байжа, шангай hуурида олгогдобогүй.

Улаан-Үдын Советүүдэй талмай дээрэ Майн Нэгэндэ зорюулагдаhан ажалшадай митинг үсэгэлдэр боложо үнгэрбэ

...ГТО ДЭЭРЭ: дайнай ба ажалай ветеран Е. М. Стулев үгэ хэлэнэ; митингын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРАДУУДАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ҺАЙНДЭР—БУРЯАД ОРОНДО

БЭШҮҮР

Манай районой бүхы ажалшад энэ хабарай үдэр совет оронойнгоо болон түрүү үзэл бодолтой бүхы хүнүүдтэй эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай, ядерна дайнай аюул зайсуулан сарахын түлөө тэмсэжэ, һаналаа нэгэдүүлжэ байһанаа мэдүүлнэ. Тэдэнэр районойнгоо түб Бэшүүр һууринай гол талмай дээрэ сугларжа энэ үдэрые арадай һайндэр болгобо.

Үглөөнэй 11 часта эндэ сугларагшадые районой хүтэлбэрилэгшэд угтажа, энэ һайндэрөөрнь хани халуунаар амаршалжа, ажалдаа амжалтатай, элүүр энхэ ябахыень хүсөө. Хүхюу, дорюун хүгжэм наадажа, оршон тойронхи байдал бүришье жабхалантай болгоо.

Удаань районуудай ажахынуудай, промышленна предприятинуудай уран һайханай бүлгэмөөрхин концерт наада харуулжа, сугларагшадые бүришье баясуулба. Тиихэдэ эндэ сугларагшадшье өөһэдөө бүлэг бүлэг болоод, элдэб хатар, наада эмхидхээ. Гадна эндэ арадай уран бүтээлнүүдэй выставкэ эмхидхэгдээ. Районой олон уран гартан эндэ өөһэдынгөө бүтээлнүүдые табижа нютагайхидтаа харуулба. Мүн баһа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд элдэб ондоо эдеэ хоол бэлдэжэ, эндэ сугларагшадые баясуулба.

Онсолон хэлэхэдэ, энэ үдэр хүхюу наадан, шог зугаа, дуу хатар замхаагүй, манай ажалшадай ёһотойл найр болобо.

А. АСТРАХАНЦЕВ,
КПСС-эй райкомой үзэл сурталай таһагые даагша.

ГУСИНООЗЕРСК

Апрелиин 28-да «Шахтер» гэжэ соёлой байшанда городой ажалша коллективүүдэй уран бэлигтэнэй харалга болобо. Тэрэ дэлхэйн пролетариадай агуу удэридагша, Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигша В. И. Ленинэй түрэһөөр 120 жэлэй ойдо, Майн 1-нэй һайндэртэ, Илалтын 45 жэлэй ойдо зорюулагдаа юм.

Майн 1-дэ «Эб найрамдал, май, ажал» гэһэн уряа доро хотын һайндэр үнгэрбэ. Тэрэ Гусиноозерскын Советүүдэй талмай дээрэ үглөөнэй 11 сагта эхилээ юм. Һайндэртэ зорюулагдаһан митингын һүүлээр талмайн хоёр захада түхеэрэгдэһэн тайзанууд дээрэ ехэшүүлэй болон үхибүүдэй уран һайханай коллективүүд наада зугаа дэлгэбэ. Илангаяа Гусиноозерскын искусствын һургуулиин арадай инструментнүүдэй оркестрэй, «Шахтёр» гэжэ соёлой байшангай духовой оркестрэй, Юрий Красильников түрүүтэй эстрадна ансамблиин уран шадамараар наадаһан ирагуу һайханшье, һүр жабхалантайшье хүгжэм сугларагшадай һайшаалда хүртэнэ.

Талмай шадар худалдаа наймаанай олон точконууд нээгдэжэ, эдеэ хоол, һэрюун ундаанууд һайндэрлэгшэдтэ дурадхагдаа.

Үдэшэндөө «Шахтёр» гэжэ соёлой байшанһаа Советүүдэй талмай хүрэтэр үргэлжэ залуушуулай, хотын бусад зоной найр наадан болоо.

Арадуудай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын һайндэр аймагай ажахынуудай түб һууринуудта тэмдэглэгдэв.

Районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Майн Нэгэнэй һайндэрые ажалай үндэр амжалтануудтайгаар угтаба. Тэдэнэр гүрэндэ мяха худалдахэ байгша оной түрүүшын кварталай түсэбые 101 процент, һү —137 процент дүүргэв.

Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшад гүрэндэ мяха ехээр тушааһан байна. Карл Марксын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Кировэй, Тельманэй нэрэмжэтэ, Химнын, Сэлэнгын совхозуудай һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ даабарияа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа.

Һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Юрөөгэй коммунист Н. Ц. Данжеевагай хүтэлбэрилдэг үүлтэртэ, мүн Ташарай фермэнүүдэй коллективүүд дабшана. Һаалишад З. Гымнинова, М. Красикова, Н. Ахминеев, Н. Зверева, В. Бадмаева, В. Зверев, Т. Найданова, Е. Рябова гэгшэд Майн Нэгэнэй һайндэрые ажалай үндэр амжалтануудтайгаар угтэһан байна.

С. АЮШЕЕВ,
«Улаан Сэлэнгэ» газетын редакторай орлогшо.

ЯРУУНА

Районой түб — Нарһата тосхоной улад зон ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын һайндэр — Майн 1-дэ зорюулагдаһан баяр ёһололой үдэшэдэ районойнгоо соёлой байшанда олоороо сугларба. Буряадай АССР-эй арадай депутат, райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Валерий Чимитович Цыренжапов ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын һайндэр тухай элидхэл хэбэ.

Энэ баяр ёһололой үдэшын түгэсхэлдэ районой соёлой таһагай уран һайханай бүлгэмөөрхидэй, Нарһатын 1-дэхи, 2-дохи һургуулинуудай һурагшадай болон багшанарай ехэ концерт үгтөө.

С. ЦЫДЕНОВА,
КПСС-эй райкомой инструктор.

КАБАНСК

Майн нэгэн... Хабарай наранай ажамидаралта элшэнүүдһээ оршон байгаалиин һэргэжэ байһан үе сагта тэмдэглэгдэдэг һайндэр. Тэрэ үдэр районой һуурин тосхонуудай үйлсэ талмайнууд улаан тугуудаар, үнгэ бүриин шаарнуудаар, уряа лозунгнуудаар бүрхөөгдэнхэй байгаа һэн. Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын һайндэртэ зорюулагдаһан жагсаалнууд, митингнүүд районой һуурин тосхонуудта болоо. Жэшээлхэдэ, Кабанск, Селенгинск тосхондо жагсаал, Бабушкин хотодо, Каменскда митингнүүд боложо үнгэрөө.

Районой промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, колхоз, совхозуудай ажалшад һайндэрые угтуулан, габшагай ажалай вахтада жагсажа, эрхим дүнгүүдые туйлаа. Туршалга-үйлэдбэриин Байгалай ажахын коллектив энэ мүрысөөндэ оролсожо, һү үйлэдбэрилхэ түсэб 102,3 процентээр, һү худалдаха даабарияа 103,4, мяха худалдаха түсэбөө 117 процентээр дүүргэжэ, энэ мүрысөөндэ илажа гараа. Кабанскын шубуунай фабрикын, ой модоной оньһожоруулагдамал ажахын коллективүүд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Тиигэжэ Кабанск һууринда болоһон ажалшадай жагсаалые толгойлхо эрхэдэ тэдэнэр хүртөө бшуу. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Бочеев жагсаал дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эдэ коллективүүдые амаршалһан байна.

Жагсаалай һүүлээр һуурин тосхонуудта соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй, уран һайханай самодеятельностиин коллективүүдэй хүсөөр концерт наадан табигдаа, кинофильмнүүд харуулагдаа, хүүгэдэй зурагай выставкэ эмхидхэгдээ юм.

А. ГАЛИНОВА,
КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

МУХАР-ШЭБЭР

Һайндэрэй үдэр Мухар-Шэбэртэ ажалшадай жагсаал болоһон байна. Районой түбэй ажахынуудай, предприятинуудай түлөөлэгшэд һайндэрэй жагсаалда гараа. Жагсаалай түрүү зэргэдэ районой эрхим ажахынуудай — райпотребсоюзай, ПМК-гай, ДРСУ-гай, районно хэлхээ холбооной узелай, тоһоной заводой, «Агропромхимия» нэгэдэлэй, совхозуудай түлөөлэгшэд ябаа һэн.

Манай районой ажалшад байгша оной 1-дэхи кварталай түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа юм. Жэшээнь, мяха гүрэндэ худалдаха түсэб 164 процентдэ, һү —115 процентдэ хүргэгдэбэ. Ажахынууд сооһоо «Забайкалец» совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ «Мир» колхозууд эрхим дүнгүүдые туйлаа.

Жагсаалай һүүлээр олон зоной хабаадалгатай митинг болоһон байна. Тэндэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь М. В. Рютин, хүтэлбэрилэгшэд болон ажалшад үгэ хэлэбэ.

Удаань спортивна мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө һэн. Үдэшэлэн районой соёлой байшан соо һайндэрэй ехэ концерт болобо. Тиихэдэ апрелиин 30-да энэрхы сэдьхэлэй концерт эмхидхэгдээ һэн. Тэрээнһээ ороһон бүхы мүнгэн ганса нэгээрээ һуудаг дайнай ба ажалай ветерануудта туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ гаргашалагдаха юм.

Районой бүхы нютагуудта һайндэрэй митингнүүд боложо, уран һайханай концертнүүд табигдаһан байгаа.

Д. ДАНЗАНОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ХОРИ

Майн Нэгэнэй һайндэртэ зорюулжа, районой ажалшад Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ митинг үнгэргэбэ. Энэ митингдэ районой хүтэлбэрилэгшэд хабаадажа, сугларагшадые хани халуунаар амаршалаа. Тиихэдээ районой ажахынуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай жэлэй эхинһээ хэр зэргээр хүдэлжэ байһые мэдээсэв.

Митингын һүүлээр яармаг үнгэргэгдөө. Хориин һургуулинуудай һурагшадай, эндэхи предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй бүтээһэн зүйлнүүдэй выставкэ үнгэргэгдэжэ, эдээниие һайшаагшад худалдажа абаха аргатай байгаа. Энээнһээ сугларһан мүнгэн районой инвалидуудай жасада оруулагдаха юм.

Тэрэшэлэн түбэй соёлой байшангай дэргэдэхи талмай дээрэ районой уран һайханай бүлгэмэйхид концерт наада харуулаа. «Наран хада» ансамблиин концерт сугларагшадта илангаяа һайшаагдаа. Мүн эндэ «Наадыш, гармонь» гэһэн уряа дороород арадай хүгжэмэй инструментнүүдэй конкурс үнгэргэгдэбэ. Илагшадта һайндэрэй тусхай бэлэгүүд барюулагдаа.

Үдэшэнь соёлой байшанда элдэб гоё һайхан хубсаһанай модельнүүд харуулагдаа.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ТҮНХЭН

Районой түб болохо Хэрэн тосхондохи Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ митинг үнгэргэгдэжэ, тосхоной бүхы предприятинуудай, эмхинүүдэй ажалшад эндэ суглараа юм. Поссоведэй түрүүлэгшэ Э. А. Машукова энэ митингые нээгээ. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. Ж. Сыренов, бэнно-прачечна комбинадай бригадир Г. В. Кулятина ба бусад эндэ үгэ хэлэбэ, хүн зониие ажалшадай һайндэрөөр халуунаар амаршалба.

Тосхоной соёлой ба амаралтын парк соо промышленна ба эдеэ хоолой эд бараан элбэгээр худалдагдаа. Элдэб нааденууд, аттракционууд дэлгэгдэһэн байгаа. Районой соёлой таһаг дуушад, хатаршадые эмхидхэжэ, сугларагшадта концерт наадан харуулагдаа юм. Арадай найр зугаа үдэшэ орой болотор үргэлжэлөө бэлэй.

Урда тээнь районой соёлой байшан соо һонирхолтой үдэшэ үнгэргэгдэжэ, «Мэй, Ленин демократи» гэһэн амэн үгын журналые библиотекарьнууд эмхидхээ, үхибүүд дуу хангюурдаа, хатар гүйсэдхэгдөө һэн. Ажалша коллективүүдтэ суглаанууд үнгэргэгдэһэн байгаа. Апрелиин 30-да, Майн 1-дэ районой зунай спортивна хаһын нээлтэ Түнхэн нютагта болножо, олон командануудай хабаадалгатайгаар хүнгэн атлетикээр, волейболоор, футболоор мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө.

Б. ШАРАКШАНОВ,
манай корр.

ТАРБАГАТАЙ

Манай районой түб Тарбагатайда бүхы дэлхэйн ажалшадай һаналаа нэгэдүүлгын уласхоорондын һайндэртэ зорюулагдаһан жагсаал болоо. Районой түбэй ажахынуудай, предприятинуудай түлөөлэгшэд, һургуулинуудай, хүүгэдэй саадуудай үхибүүд гартаа улаан тугхануудые, үнгэ бүриин шаарнуудые намилзуулан, жэгдээр алхамаа таталаар талмай дээгүүр үнгэрөө һэн. Энээнэй һүүлээр олон зоной хабаадалгатай митинг үнгэргэгдөө. Удаань уран һайханай коллективүүдэй хүсөөр һайндэрэй ехэ концерт талмай дээрэ харуулагдаа. Эндэ арадай дуунууд, хатарнууд олоор гүйсэдхэгдэбэ.

Тиихэдэ апрелиин 30-да үргэн яармаг үнгэргэгдэһэн байгаа. Гоёлой элбэг хубсаһа хунар, амтатай эдеэ хоол наймаалагдаа һэн.

Үдын хойно спортын элдэб зүйлнүүдээр мүрысөөнүүд болоһон юм.

Үдэшэлэн соёлой байшанда уран һайханай фильм харуулагдаад, һүүлээрнь дискотекэ эмхидхэгдэбэ.

Тэрэшэлэн районой бүхы нютагуудта һайндэрэй угтамжын хэмжээ ябуулганууд болоһон байна. Тиигээд үдэшэ соёлой байшангуудта концертнүүд табигдаа.

Н. МОКРОВ,
КПСС-эй Тарбагатайн райкомой таһагые даагша.

ХЭЖЭНГЭ

Алтан хабарай, амгалан тайбан ажабайдалай, ашаг үрэтэ ажалай һайндэр — Майн Нэгэн манай нютагуудта үргэнөөр тэмдэглэгдэбэ.

Аймагаймнай түб һууринда болон бүхы ажахынуудай түбүүдтэ арадуудай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын һайндэртэ зорюулагдаһан митингнүүд болоо. Һүүлээрнь уран һайханай коллективүүдэй, спортсменүүдэй бэлдэһэн концерт, һорилго мүрысөөнүүд эмхидхэгдэжэ, нютаг зоной ехэ, багагүй хабаадалгатай олоной найр зугаа үнгэргэгдөө.

Партиин райкомой болон райгүйсэдкомой байшангай урдахи Ленинэй нэрэмжэтэ талмайда улаан тугууд намилзана. Тэндэ митинг боложо, хэдэн олон ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд хатар наада хэһэн, ханхинаса дуулалдаһан, хаба шадалаа туршалсаһан байна.

Талмай дээрэ худалдаа наймаан үргэнөөр эмхидхэгдээ.

Эгээл иимэ хэмжээ ябуулга районой ажахынуудта олоной хабаадалгатайгаар, хүхюу зугаатайгаар үнгэрөө.

А. БАЛДАНОВ,
КПСС-эй райкомой парткабинедые даагша.

ЗАГАРАЙ

Тосхоной соёлой байшангай үүдэн дээрэ «Май», «Ажал», «Эб найрамдал» гэһэн үгэнүүдэй аржыса бэшээтэй байхань харагдана. Тэдэ үгэнүүдтэй зэргэлэн шахуу «Бидэ хубилган шэнэдхэлгын түлөө, социализмын түлөө тэмсэхэбди» гэһэн мэдүүлэл олоной анхарал татана.

Майн 1-нэй маша һайхан үдэр улад зон хуушан ёһоороо тосхонойнгоо гол талмайда ерэжэ, жагсаал үнгэргэгдэбэ. Район соогоо түрүү һуури эзэлһэн Загарайн оньһожоруулагдамал лесхозой, Загарайн карьероуправлениин, районой типографиин, райпогой коллективүүд колонно колонноороо ябажа гараба. Тэдэ коллективүүдэй удаа бусадшье ажалша коллективүүд талмай дээгүүр һубарин гараба.

Мүнөө жэлэй Майн 1-нэй һайндэр районой һуурин, тосхонуудта ондо ондоогоор үнгэргэгдөө. Жэшээлхэдэ, Бэрээнэй-Адаг тосхондо арад зоной һайндэрлэлгөөр дүүрэбэ. Энэ үдэр уран һайханай бүлгэмүүдэй концертнүүд, спортивна мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө.

Тэрэшэлэн районой бусад һууринуудта хүн зоной сэнгэхэ, спортивна мүрысөө үнгэргэхэ программа үни хада хараалагдаһан байгаа юм.

Г. ПЕТРОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.

ХҮЙТЭН ХАБ[illegible]

— Нютагаймнай үбгэд, хүгшэд хёрхо, юумэ алдахагүй даа. Апрелиин 7-до — Благовещениин үдэр саһа, бордоһотой байгаа һэмнай. Тэдэнэй хэлэдэгээр 60 хоног соо — июниин 7 болотор сагай уларил иимэрхүү байха гэлсэнэ. Үбгэдэй хэлсэһэниинь зүбтэйшье гээшэ ха. Эдэ үдэрнүүдтэ дахяад саһа, бороо орожо, бордоһолжо, ямар хүйтэн болобо гээшэб. Үнэхөөрөө иимэ байха болоо һаа, баян ургасада найдахамнай хүндэхэн лэ болохонь ха,— гэжэ «Тресковский» совхозой директор А. А. Бусовиков һанаата болонгёор хэлээ һэн.

Буряадай омогорхол болоһон Байгал далайн эрье дэрлэн оршодог энэ ажахын механизаторнууд жэл бүхэндэ тэжээлэй болон ороoһото ургамалнуудай, хартаабхын тогтууритай баян ургаса хуряадаг дүршэлтэй болонхой юм. Тиихэдээ эндэхи ургаса ургуулагшад нютагайнгаа сагай уларилай эрхэ байдалые хараада абадаг ааб даа. Илангаяа тарилгаяа яаража, болзорһоо урид үнгэргэдэггүй байха.

Бэйгша ондо Кабанскын районой «Тресковский» совхозой механизаторнууд 160 гектарта ороoһото, 900 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые тариха түсэбтэй юм. Тэрэшэлэн тэдэнэртэ 1200 гектарай сабшалан даалгагданхай.

Ажахыда ургаса ургуулагшадай гурбан бригада байгуулагданхай. М. В. Бурлаковай бригада энэ хабартаа 860 гектарта тарилга хэхэ түсэбтэй. Өөрөө ДТ-75 түхэлэй тракторта ажалладаг энэ нүхэрнай эдэ үдэрнүүдтэ Арбегэй 80 гектар сабшалангай хубхэнтэһэн хүрьһэ борнойлжо, минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, уһалаа. Түс бригадада үшөө 19 гектар огородой плантэци даалгагданхай.

Таракановскын бригадые В. Е. Купцов хүтэлбэрилнэ. Энэ жэлдэ бригадын механизаторнууд 900 гектарта тарилга хэхэ юм.

— Совхознай тарилга хэхээр хүсэд хүрэхэ өөрын үрэһэ хүрэнгэтэй. Шэнэ сортын горохой үрэһэ абаабди. Нёдондо томо ороoһотой обёос таряабди. Үрэһэниинь бии. Һая болотор шэниисынгээ үрэһэ илгажа дүүргээбди. Мүнөө хордогдожо захалаа. Тэжээлэй зарим ургамалнуудые тарижа дүүргэһөөр эртынгээ ороoһото ургамалнуудые тарихалди даа, — гэжэ ажахын директор А. А. Бусовиков тайлбарилна.

Гурбадахи бригадыень П. И. Федюков ударидана. Энэ коллектив түрүүшынгээ жэл арендэнэ подрядай гуримаар ажиллана. Долоон жэлэй болзороор совхозтойгоо хэлсээ баталанхай.

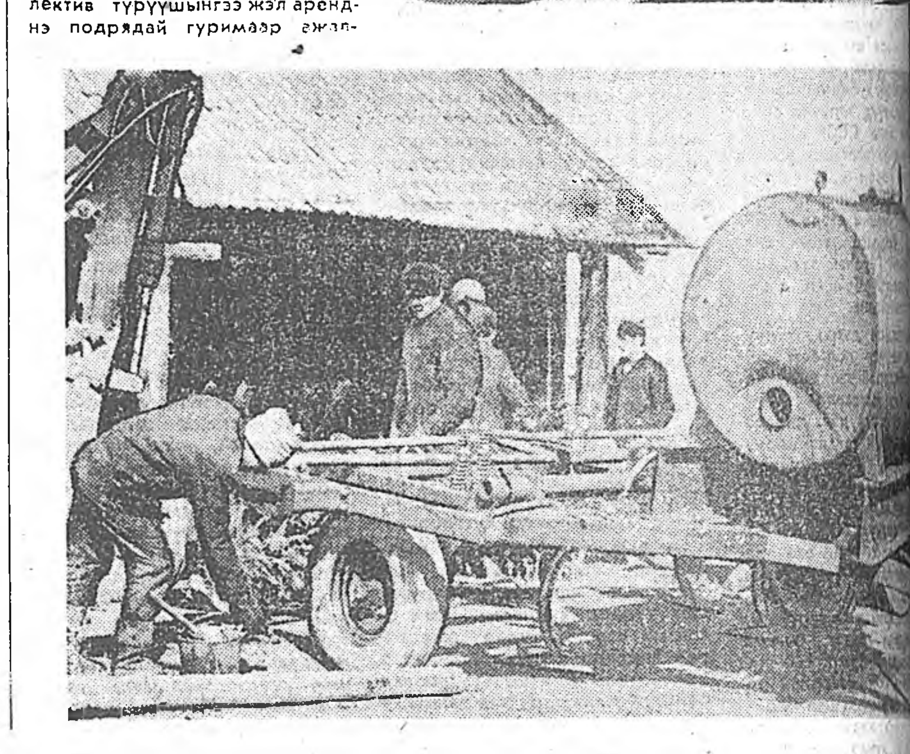
— Энэ жэлдэ 740 гектарта шэниисэ, силосэй ургамалнуудые, обёос тарихабди. 130 гектарта сэбэр паар хахалха түсэб бии. Мүн 430 гектар сабшалан, 200 гектар бэлшээри даалгагданхай. Хабартаа шииг нойтыень барихаар полиёо түргэн саг соо борнойлообди. Эндэ В. Сукнев ажаллаа. Тэрэшэлэн аммиагтай уһа оруулха агрегадууднай С. Шашин, А. Ханхаев, В. Белов гэгшэдтэ даалгагдаа һэн. Таригдаха полиин хүрьһэ жэгдэлжэ бэлдэхэ хүдэлмэридэ В. П. Сукнёв ажаллаа. Газарай хүрьһэнэй гэдэхэһээ хойшо манай механизаторнууд тарилгада бэлдэхэ бүхы хүдэлмэриеэ һайнаар ябуулаа,— гэжэ гурбадахи арендэнэ бригадын бригадир Петр Федюков хөөрэнэ.

Бүрхэг, харалган хүйтэн энэ үдэр поли дээрэ хэдэн агрегат һубаринхай тарилга хэнэ. Түрүүлэн хуряагдажа, шанартайгаар бэлэдхэгдэхэ тэжээлэй ургамалнуудые тарижа ябаһан МТЗ-8 түхэлэй трактортай С. Фрышкинэй, Н. Ко[illegible] Волосатовай, Н. Бе[illegible] Фёдоровой агрегат[illegible] захада тогтожо сеял[illegible] гэз бункернүүдые [illegible] ороoһоор дүүргэж[illegible] рин саашална. Тари[illegible] дээрэһээ жолоошо[illegible] Тимофеев, трактори[illegible] Фрышкин үрэһэнэй [illegible] соонь асараад, тар[illegible] бан агрегадые һайн[illegible] нэ.

— Хабарнай хүйтэ[illegible] ургуулагшадта [illegible] шэг байна даа. Мүнд[illegible] һайндэрлэхэ саг [illegible] Бүхы хүсэл һанаа[illegible] гамнай ха юм. Хаб[illegible] жэлые тэжээдэг газ[illegible] шорхо, сэнгэхэ саг [illegible] нэгэдэхи бригадын [illegible] Михаил Бурлаков [illegible] хэлээ һэн.

М. С[illegible],
хүдөө б[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Поли[illegible] һэндэ аммиагай уһа [illegible] шад ажалдаа гараһан[illegible] тарилгын агрегадын [illegible] рилэгшэ С. И. Фры[illegible]

Авторай [illegible]

Кабанскын район[illegible]

ЭКОНОМИЧЕСКА РЕФОРМЫН ЭРШЭ ДЭЛИСЭ ХУРДАДХА[illegible]

Байгша оной нэгэдэхи кварталда оронои экономико тогтууритай болгохо, тэрэнэй социальна шэглэлые улам хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд бэелүүлэгдэһэн байгаа гэжэ 1990 оной нэгэдэхи кварталда СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтэ тухай СССР-эй Статистикын гүрэнэй комитедэй мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Эдеэ хоолһоо ондоо арадай хэрэглэмжын зарим зүйлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ эли бодо ургаһан байна. Розничнэ эд бараанай эрьесын эгээл дээдэ хэмжээн нёдондо жэлэй түрүүшын кварталайхиһаа 1,7 дахин ехэ болоо. Эд бараанай, ажаһуудал хангалгын талаар хүн зоной ашаг олзын ба гаргашануудай ургалтын эршэ дэлисые дүтэлүүлхэ ябадал хараалагдаһан байгаа.

Гэбэшье арадай ажахые тогтууритай һайнаар, тэнсүүритэйгээр хүгжөөлгэ түйлагдаагүй байһаар. Үнгэрһэн үедэ ниитын үйлэдбэриин хүгжэлтэ доошоо ороһон байха юм. Ороной хэдэ хэдэн нютагуудта буһалгаануудай болоһонһоо, нацинууд хоорондын харилсаанай хёморoo зүришэлдөөнүүдһээ, оборонно промышленностиин һалбаринуудай үйлэдбэриин хэмжээнүүдэй доошолһонһоо, хүдэлмэриин сагай ехээр гээлтэдэ ороһонһоо уламжалан, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга ехэ гараа хохидолдо ороһон байгаа. Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ харюусадаггүй олохон промышленна предприятинуудые хааһанһаа гү, али тэдэнэй хүдэлмэриие зогсоoһонһоо, үйлэдбэриин ба ажалай эмхидхэлэй хэмжээнэй доошолһонһоо үйлэдбэриин хэмжээнүүд хороогдоо. Хэлсээтэ гурим журамые хазагайруулһанһаа боложо, горитой ехэ хэмжээнэй продукци хэрэглэгшэдтэ хүргэгдэбэгүй.

Гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд — ашаг олзын ургалтаһаа, ажалай түлбэри—тэрэнэй бүтээсэһээ улам дээшээ байһаар. Мүнгэнэй эрьесэ хангалтагүй. Эдэ бүгэдэ эд хэрэглэмжын дэлгүүр дээрэхи байдалые тэнсүүрилхэ арга олгоогүй. Гадаадын худалдаа наймаан үшөөл хангалтагүй байһаар.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшээбэл, үнгэрэгшэ кварталда национальна бүхы продукци үйлэдбэрилгэ 1 процентээр, үйлэдбэрилэгдэһэн национальна доход 2 процентээр, ниитын ажалай бүтээсэ 2,2 процентээр хороогдоо.

Эд бараанай ба хүн зониие түлбэритэйгөөр хангалгын сэнгүүдэй ургалтые мүн хүнүүдэй хэрэглэмжэнүүдые хангалгын дээшэлүүлэгдэжэ байһые хараада абажа, эд хэрэглэлгын секторто сааһан мүнгэнэй үнын уналга, 1989 оной нэгэдэхи кварталайхитай сасуулхада, 8 шахуу процент болоо.

Арадай ажахын ажал ябуулгын бүхы һалбаринуудта 136 миллионһоо дээшэ хүн (1989 оной нэгэдэхи кварталда —135 миллион хүн) тэрэ тоодо гүрэнэй секторто —118,8 миллион (урдандаа энэ тоосоое хараада абадаггүй байһан зарим албан зургаануудай хүдэлмэришэдые, алба хаагшадые оруулалсан), колхозуудта —10,4 миллион, кооперативуудта (гол ажалһаа ондоо ажал хэгшэдые тоосоондо абангүй) —3,3 миллион, хубиин хамһабариин ажахыда —3,5 миллион, хубиин ажал ябуулгада 0,3 миллион хүн хүдэлһэн байгаа. Хамтын предприятинуудта 30 мянга гаран эрхэтэд ажаллана (нёдондо жэлэй эхиндэ 8 мянган хүн байһан юм).

Гүрэнэй секторто кадрнуудай ажалһаа гараха, орохо ушар ургэдэһэн байна. Зөөриин ба ажахы эрхилэлгын элдэб түхэл дүрсэнүүдые хүгжөөлгэтэй энэнь нягта холбоотой. Хүн зоной иишэ тиишээ нютагаа урилха баатай болоһон ушарнууд кадрнуудые түбхинүүлэн нютагжуулгада хангалтагүйгөөр нүлөөлнэ. Мүнөө үедэ орон доторнай нютагһаа тэрьедэжэ гараһан 0,6 миллион хүн тоологдоно.

Һаатан һамшалганууд эрид ургаа. Энэнь үндэһэ яһатанай хоорондохи хёморoo зүришэлдөөнүүдэй үндэһөөр буһалгаануудые үүдхэхэ, олоороо ажалдаа гарахагүй ушар энэ талаар ехэ нүлөө үзүүлнэ. Нэгэдэхи кварталда иимэ шалтагаанаар 9,4 миллион хүн ажалайнгаа саг һамшаһан байгаа. Тиигэжэ 0,82 миллирд түхэригэй продукци гээлтэдэ ороо гэхэ гү, али иимэ хэмжээнэй хүдэлмэри бэелүүлэгдээгүй байха юм.

Гүрэнэй бюджедэй олзо оршонууд хүшэр бэрхэшээлтэйгээр бэелүүлэгдэнэ. Гүрэнэй предприятинуудһаа, эмхинүүдһээ ороһон ашаг олзонуудһаа түлбэринүүдэй бюджедтэ оролго доошолоо. Январь-март һарануудта иимэ ашаг олзо нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталайхида орходоо 1,7 миллиард түхэригөөр багаар оруулагдаба. Кварталай түсэб 91 процентээр дүүргэгдээ. Эрьесын налогһоо 29,3 миллиард түхэриг бюджедтэ оробо. Тэрэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 10 процентээр ехэ байна.

Январь-март һарануудта предприятинууд, эмхинүүд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 3,9 миллиард түхэригөөр бага ашаг олзо абаба. Түсэб 106 процентээр дүүргэгдээ. Түлбэриин гурим пайжаруулагданагүй.

Нэгэдэхи кварталда хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин хүлһэн 257 түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 9 шахуу процентээр ургаа, харин колхознигуудай ажалай түлбэри 184 түхэриг болоо гэхэ гү, али 10 процентээр дээшэлээ.

Хүн зон хэрэглэмжын ниитын жасануудһаа 46 миллиард шахуу түхэригэй нэмэлтэ түлбэринүүдые, хүнгэлэлтэнүүдые абаһан байна. Энэнь нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталайхиһаа 3,4 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 8 процентээр ехэ болоно.

Хүн зоной мүнгэн ашаг олзо 149,8 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 1989 оной январь-март һарануудтай жэшэхэдэ, 17,6 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 13,3 процентээр (жэлдээ түсэблэлгын тоолон гаргалгануудай ёһоор 7,3 процент) дээшэлээ. Эд бараанай ба ажаһуудал хангалгын талаар хүн зоной гаргашанууд (эд хэрэглэмжын гаргашанууд) 12,8 процентээр ургаба.

СССР-эй Нөөсэлгын банкын эмхи зургаануудта хүн зоной хааһан мүнгэн 351,3 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али энэ жэлэй гурбан һара соо 13,5 миллиард түхэригөөр нэмээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталтай сасуулхада, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээн 6,6 миллиард түхэригөөр ургаһан байна. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые, хүнгэн промышленностиин эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгээ тиимэшье ехэдхээгүй аад, энэ ургалтань гол түлэб соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилһэнэй ашаар абтаба.

Промышленна үйлэдбэриин ургаһанай, газааһаа ороһон эд бараанай кооперативна ба хубиин ажал ябуулгые ургэдхэһэнэй ашаар розничнэ эд бараанай эрьесын хэмжээн 13,1 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али бодото сэнгүүдээр 13,9 процентээр дээшэлээ. Розничнэ эд бараанай эрьесын түсэб 104,3 процентээр дүүргэгдэһэн байна. Энэ жэлдэ эд бараанай эрьесын ургалта нёдондо жэлэйхиһээ һурагүй ехээр дээшэлүүлэгдэхэ. Эд бараа ехээр үйлэдбэрилгөөр, гадаадаһаа худалдажа абалгаар энэнь бэелүүлэгдэхэ юм.

Нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталтай сасуулхада, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаа наймаанда оруулалга ороймдоол 1 процент нэмээ. Энэнь түсэблэгдэһэнһөө нилээн бага. Хүн зоной эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалтагүйгөөр хангагдадаг болоһон дээрэһээ колхозой дэлгүүр дээрэхи сэнгүүд, нёдондо жэлэй зохихо хугасаатай сасуулхада, 12 процент нэмэһэн байна.

Арадай хэрэглэмжын зарим эд бараанай сэнгүүд нэмээ. Эд бараанай сэнгүүдые бүридхэлдэ абаһанай үндэһөөр тоолон гаргагдадаг, үнэ сэнгүүдэй бии болодог эрхэ нүхэсэлнүүдые, тэрэшэлэн гүрэнэй худалдаа наймаанда, кооперативна магазинуудта колхозой дэлгүүр дээрэ худалдагдадаг продукциин, кооперативуудай ба хубиин ажал ябуулгын продукциин хэмжээнүүдэй тааралдалай хубилалтын нүлөөе хараада абадаг розничнэ сэнгүүдэй индекс -2,6 процент болоһон байгаа.

Бүхы янзын һомололтоор 250 мянган квартира баригдаа. Дүн хамта 16 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Энэнь нёдондо жэлэй зохихо хугасаатай сасуулхада, 1,6 миллион дүрбэлжэн метрээр гэхэ гү, али 9 процентээр бага болоно. Социально-соёлой хэрэглэмжын объектнүүдые ашаглалгада тушааха талаар жэлэй даабаринуудые дүүргэлгын хэмжээн 2,9—7,8 процент болоо.

Нэгэдэхи кварталда орон соомнай 595 мянган гэмтэ ябадал бүридхэлдэ абтаа гэхэ гү, али энэнь нёдондо жэлэй энэл хугасаагайхиһаа 17 процент ехэ болоно. Тиигэбэшье үнгэрһэн жэлэй энэ хугасаатай сасуулхада, энэ тоо доогуур юм. Бүридхэлдэ абтаһан зургаадахи гэмтэ ябадал бүхэн хүшэр хүндэ юм. Хаа хаанагүй илангаяа Латвиин, Украинын, Эстониин, Казахай, Литвагай ба Грузиин ССР-нүүдтэ гэмтэ ябадал олошорһон байна.

Нёдондо жэлэй түрүүшын кварталтай сасуулхада, промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээн 1,2 процент бага болоо. Продукцяар хангаха талаар хэлсээтэ уялганууд 98,7 процент дүүргэгдэбэ. Предприятинуудай 13 процентнь тэдэниие дүүргээгүй, 2,5 миллиард түхэригэй продукци хэрэглэгшэдтэ дутуу эльгээһэн байна. (нёдондо жэлэй түрүүшын кварталда 1,1 миллиард түхэригэй продукци дутуу эльгээгдээ һэн).

Нёдондо жэлэй зохихо хугасаатай сасуулхада, хэрэглэмжын зүйлнүүдые («Б» бүлэг) үйлэдбэрилгэ 4,7 процент нэмээ. Гэхэ зуура энэл хугасаада үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые («А» бүлэг) үйлэдбэрилгэ 3,2 процент хороо. Нэгэ хүдэлдэг хүндэ продукци үйлэдбэрилгэ 0,9 процент нэмэһэн байна. Эгээл ехэ ургалта Белоруссиин ССР-эй промышленностьда (4,6 процент), Киргизэй ССР-эй (3,8 процент) түйлагдаһан байна.

Ашаглалгада оруулагдажа байһан хүсэнүүдые хэрэглэлгэ хангалтагүй байһан зандаа, шэнэ объектнүүдэй гурбанай хоёр хубидань проектээр хараалагдаһан хүсэнүүд саг болзортоо ашаглагданагүй.

Үнгэрһэн кварталда агропромышленна комплексдо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ талаар һайн дүнгүүд түйлагдаагүй. Тэрээнһээ байтагай, үнгэрһэн жэлэй энэл хугасаатай сасуулхада олохон республикануудай хүдөө ажахын предприятинуудта мяха, һү ба үндэгэ үйлэдбэрилгын хэмжээн бага болоһон, парнигай болон теплицын, огородой эртын овощ худалдан абалга эрид хорожо, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэридэ ба хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгада муугаар нүлөөлһэн байна.

Бүхы янзын ажахынуудта мал ажалай продуктнуудые худалдан абалга иимэ болоо: мал ба шубуудые (амидын шэгнүүрээр)—5,5 миллион тонно, үүсэлһэн шэгнүүрээр —3,6 миллион тонно; һүн —15,8 миллион тонно; үндэгэн —13,8 миллиард хэһэг, 11 республикада мал ба шубуу худалдалга хороогдоо, 6 республикада —һү, 11 республикада үндэгэ худалдалга хороогдоһон байгаа.

Орон соомнай бэеэ даанхай тэряашадай ажахынууд олоор байгуулагдана. Апрелиин эхеэр 20 мянга гаран иимэ ажахы тоологдобо.

Хабарай тарилгын хүдэлмэри үнгэргэхэдэнь ажахынуудта хэрэгтэй хүдөө ажахын олонхи янзын машинануудаар хангаха талаар хэлсээтэ уялганууд дүүргэгдээ. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр хангалга 775 мянган тонноор хороһон байна.

Гүрэнэй түбэй капитальна һомололтоор, мүн предприятинууд болон эмхи зургаануудай жасануудай мүнгөөр 16,9 миллиард түхэригэй гол жасанууд ашаглалгада оруулагдаа. Нёдондо жэлэй зохихо хугасаатай сасуулхада, энэнь 0,9 процент бага болоно. Нэгэдэхи кварталда 1990 оной гүрэнэй захилай 843 объектын оройдоол хоёрынь ашаглалгада абтаа. Тэрээнһээ гадна нёдондо жэлһээ дамжан ороһон 334 объектын 22-ынь ашаглалгада абтаһан байна

Ашаа зөөхэ түсэб түмэр замай транспортаар 99,7 процент, автомобильна —99,5, далайн —101 (Холын Хойто зүгэй ба тэрээндэ адлидхагдаһан районуудта —103, Хилын саана тамаралгаар ашаа зөөлгөөр 107 процент) дүүргэгдэв. Февраль, март һарануудта түмэр замай транспорт[illegible] мэри нэгэ бага һэй[illegible] ашаа зөөхэ талаар [illegible] үри шэри хүсэд [illegible] усадхагдаагүй.

1990 оной нэгэдэ[illegible] талда гадаадын дэлг[illegible] раха эрхэтэй болоһо[illegible] зургаануудай тоо [illegible] болобо. Тэдэнэй дунда[illegible] га гараниинь хамтын [illegible] приятинууд, 2400 ко[illegible] вууд болоно. Январь-ма[illegible] рануудта мүнөөнэй [illegible] даадын худалдаа на[illegible] эрьесын хэмжээн, [illegible] жэлэй зохихо хугасаа[illegible] суулхада, 1,6 процен[illegible] жо, 32,7 миллиард [illegible] лоһон байгаа.

Гадаадын оронууд[illegible] раа худалдаха жэлэй [illegible] процент, сулөөтэйгөө[illegible] дэдэг валютаар худ[illegible] 20 процент дүүргэгд[illegible] даадын оронуудһаа [illegible] худалдажа абаха жэлэй [illegible] 24 процент, сулөөтэйг[illegible] гэгдэдэг валютаар — [illegible] цент дүүргэгдэв.

Үнэ сэнгүүдэй тал[illegible] далай таарамжагүй [illegible] гаашье һаань, дэлхэй[illegible] дээрэһээ эдеэ хоолой [illegible] дые, тэдэниие үйлэдб[illegible] хэрэгтэй түүхэй эд б[illegible] дай хэрэглэмжын про[illegible] на эд бараа худалда[illegible] гын хэмжээн хороо[illegible]

1990 оной апрели[illegible] байдалаар, СССР-эй [illegible] да дээрэ гадаадын [illegible] фирмэнүүдэй болон [illegible] гаануудай хабаадал[illegible] гаран хамтын пред[illegible] ридхэлдэ абтаһан ба[illegible]

Үйлэдбэриин байгуу[illegible] хубилган шэнэдхэлэ, [illegible] зын ноосэнүүдые [illegible] гөөр хэрэглэхэ, эко[illegible] реформые хурдадхаһ[illegible] хараа шугамые [illegible] бэелүүлхэ шухала гэжэ [illegible] социально-экономическ[illegible] жэлтын нэгэдэхи квартал[illegible] гүүд гэршэлнэ.

(ТАСС)

...ХЭ ТАИБАН, ЭРХЭ СҮЛӨӨТЭ АЖАЛ МАНДАГ ЛЭ!

...ан-Үдэ хотын ажалшадай Майн 1-нэй hайндэрhөө репортаж

Иимэ оршон байдалда Майн Нэгэнэй hайндэрые Буряад оронойнмнай ажалшад угтаба.

СОВЕДҮҮДЭЙ ТАЛМАЙ

АЖАЛШАДАЙ hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын hайндэрые тэмдэглэхэдээ Улаан-Үдэ хотын ажалшад энэ үдэр хуушанайхяараа жэгсаалда бэшэ, харин митингдэ сугларба. Республикымнай ниислэлэй ажалшадай митинг үнгэргэхэ тушаа дурадхалые партийна ба совет зургаануудай дэмжэhэниинь hайшаамаар байна.

Мүнөө жэлэй hайндэрые улаан-үдөөрхид үшөө иимэ ондоо шэнжэтэйгээр угтаба. Урда жэлнүүдтэ эмхи зургаануудай байшангуудые, гэр байрануудые нюдэ алдамаар улаан бүдөөр шэмэглэдэг байгаа hаа, энэ жэлдэ ниислэл хотоёо соморхоноор шэмэглэбэ. Үйлсэнүүдтэ, гэрнүүдтэ намилзуулhэн улаан тугууд, Майн Нэгэн тухай уряанууд Улаан-Үдые hайндэрэй шэнжэтэй болгоо.

Үглөөнэй 9 час 30 минута. Комсомолой талмайhаа, Пионернүүдэй байшангай дэргэhээ, Байгаалиин музейн хажууhаа районуудай ажалшадай колоннонууд духовой оркестрнүүдэй хүгжэм доро Соведүүдэй талмай тээшэ гараба. Улаан тугуудые намилзуулhан, баглаа сэсэгүүдые, транспарантнуудые бариhан хүнүүд соггой дорюунаар дуу дуулан алхалнад. hайндэрэй колоннонуудай шэмэглэлэй хүнгэн, сомор гээшэнь! Хүнгэншье, гшаанайшье машинанууд дээрэ түхеэрэгдэhэн hарха-барха транспарантнууд огтоошье үзэгдэнэгүй. hургуулиин hурагшадшье hайндэрэй колоннонууд соо харагданагүй.

Железнодорожно районой колонныи толгойдо хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой ажалшад алхална. Тус коллектив байгша оной түрүүшын кварталда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ илаhан хадаа түрүүлэн ябана. Тэдэнэй урда прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй духовой оркестр маршнуудые сортоотойгоор зэдэлүүлнэ.

Октябрьска районой колонно мүн лэ соморхон. Нарин сэмбын комбинадай оркестрэй неадаhан аялга хүгжэм доро ажалшад «Ура!» хашхаралдан, Соведүүдэй талмай тээшэ ябанад. Улаан тугуудые, баглаа сэсэгүүдые, уряа лозунгнуудые бариhан, нарин сэмбын комбинадай, трикотаж гадар хубсаhанай фабрикын, «Бурятстрой» нэгэдэлэй, бусад коллективүүдэй ажалшад митингдэ зориход.

ҮГЛӨӨНЭЙ 10 час. Соведүүдэй талмай. Партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. С. Коренев** Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаhан митинг нээбэ.

Удаань Советскэ Союзай Гимн Соведүүдэй талмай дээрэ hүр жабхалантайгаар зэдэлбэ.

Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ **Н. А. Розанов** үгэ абаба. Хүгжэлтын зогсошоhон жэлнүүдтэ хара баалалтаар нэбтэрүүлэгдэhэн зэрэса хүнэй бодомжолгоhоо, али бүхы юумэнhээ далтиралгаhаа, зориггүй мухар байдалhаа профсоюзууд гараха ёhотой гэжэ тэрэ хэлэбэ. Хүтэлбэрилхы шиидхэбэринүүд профсоюзуудай хабаадалгатайгаар абтадаг байха ёhотой. Ажалшадай нюрганай саана нюусаар, тэдэнтэй зүбшэнгүйгөөр ямаршье шиидхэбэри абтаха зэргэгүй. Профсоюзууд хадаа партийна байгуулалтаhаа гадуур бэеэ даагhан эмхи байха ёhотой гэжэ мэдүүлбэ.

Обществоёо доройтон унаhан байдалhаа гаргахаяа, экономическа болон политическэ шэнэ эрхэ байдалда хамта хүдэлхэеэ эрмэлзэhэн түрүү хүсэнүүдые дэмжэнэбди гэжэ Н. А. Розанов үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Бүрин дүүрэн эрхэтэй арадай депутадуудай Соведүүд hэргэн хүгжэлтын гол хүсэн болохо ёhотой. Энэ ушарта профсоюзуудай дүүргэдэг үүргэ горитойгоор хубилха. Ажабайдалнай шахардуу боложо байна. Тиимэhээ профсоюзууд хадаа ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хамгаалhан ажал ябуулганууддай тодо программатай, бэеэ даагhан ниитын хүсэн болохо. Хүн зоной найдалай буурахагүйн тула бүхы юумэ байhан соонь хэлэхэ шухала.

Хубилган шэнэдхэлгын уг зорилгонуудай ба мүнөөнэй байдалай хоорондо ехэ алгасаа байна. Бүхы шатын хүтэлбэрилхы зургаануудта абтаhан шиидхэбэринүүд алдуутай байжа, экономикомнай доройтоо, эд бараан хомор болоо, гэмтэ ябадалнууд олошороо гэжэ сэхыень хэлэнэбди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Мүнөө орон доторнай ажалгүй болошоhон 2 миллион хүн тоологдоно гэжэ республикын профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ. Иимэ асуудал Буряад орондошье бии болохо. Тиимэhээ ажалшан хүн бүхэнэй мэргэжэл шадабарииие дээшэлүүлгэ, ажал хэхэ шадалтай хүн бүхэниие ажалаар гүрэнэй хангалга хадаа тон шухала байна. Хамтын хэлсээ баталhанай ашаар профсоюзууд өөрынгөө хамгаалхы үүргэ дүүргэжэ шадаха юм. Иимэ хэлсээнүүдые эртээнhээ хэхэ шухала гэжэ тэмдэглэмээр. Ондо ондоогоор hанамжалгын, олон партиин эрхэ байдалда имагтал ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хамгаалhан политическэ ба ниитын хүсэнүүдтэй харилсан ажаллахабди. Профсоюзуудай хүдэлөөндэ демократическа федерализмын гурим илаха ёhотой. Профсоюзууд хадаа партиhаа, гүрэнhөө, захиргаанhаа дулдыдаагүй зохёохы ба хамгаалхы шэнжэтэй хүсэн байха зэргэтэй.

Ажалшадай аша туhада профсоюзуудай үндэhэн дээрэ hаналаа нэгэдүүлыт гээд Н. А. Розанов үгэеэ дүүргэбэ.

Үбэлэй нойрhоо hэрижэ байhан дайдынгаа энгэр дээрэ энэ hайхан үдэрөөр — Майн Нэгэнээр та бүгэдые амаршалхыем зүбшөөгыт гэhэн үгэнүүдээр Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Н. Г. Дамдинов** үгэеэ эхилбэ. Агууехэ ороноо шахардуу байдалhаа ябгаад гаргалтайб гэжэ баяр жабхаланта үдэршье бодомжолдог сагта ажаhуунабди. hаяшаг Президент М. С. Горбачевой Нижний Тагилда хүрэхэдэ, хубилган шэнэдхэлгын үрэ дүнгүүдые хүлеэжэ эсэшообди гэжэ нэгэ хүдэлмэришэн хэлээ hэн. Эндэhээ уламжалхада, наринаар шалгагдаhан, тон зүб ори ганса шиидхэбэринүүд болон ябуулганууд хэрэгтэй.

Уран зохёолшо саашадаа үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, оршон тойронхи байгаалияа аршелан хемгаалха, баялигуудыень бодомжотойгоор ашаглаха шухала гэжэ онсо анхарба.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ СССР-эй арадуудай хэлэн тухай хуулиин проект зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Пушкинай, Толстойн хэлые—ород хэлые нацинууд хоорондын харилсаанай хэлэн болгохонь тон зүбтэй. Зүгөөр Буряадтамнай буряад ба ород хэлэнүүд хоюулаа адли эрхэтэй түрэнэй хэлэн болохо ёhотой. Али нэгэ хэлыень хүн зондо баалаха хэрэггүй. Зүгөөр hургуулинуудта хоюулаа үргэнөөр шудалагдаха зэргэтэй. Ургажа ябаа эдир үетэниие дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа хандуулжа, иимэ үгэнүүдээр үгэеэ түгэсхэбэ:

> **Арадууд түмэнэй хани**
> **барисаанай алтан**
> **Арбан мянган жэлдэшье**
> **толоржо байхал!**

Прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй электро-газнуурш ан **Т. И. Кувшиновскаяда** үгэ үгтэбэ. Хубилган шэнэдхэлгын шэнэ үдэр бүхэн манай ажабайдалда хубилалтануудые асарна. Республикадамнай шэнэ правительство бүридхэгдэжэ байна. Олон хүнүүдэй дундаhаа шэлэн hунгалгын гуримаар ажалаа бүтээсэтэйгээр ябуулха, харюусалгатай хүтэлбэрилгын аппарат манай нюдэн дээрэ мүндэлнэ. Гадна мүнөө hунгаhан бүхы депутадуудаймнай хэды эдэбхитэй, ябуулгатайшье hаань, бидэнэй, хүн бүхэнэй хубилган шэнэдхэлгэдэ хубитаяа оруулбагүймнай, хамтын хэрэг хохидоходоо болохо. Тиимэhээ ондоо хүн хэхэ гэжэ найдадаг байхаяа болиёл, hанаа амар hуухаяа болиёл, гэжэ уряалнаб!

Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумдэ hурадаг Малиин Республикын эрхэтэн **Гойта Мусса** Африкын түбиин арадуудай, Малиин студентнэрэй зүгhөө сугларагшадые Майн Нэгэнээр амаршалба. Табан оронoй түлөөлэгшэдэй hуредаг тус техникумдэ үйлэдбэриин hуралсалай мастернууд боложо байнабди. Манда ехэ туhа хүргэжэ байhан багшанарайнгаа коллективтэ, улаанүдынхидтэ халуун баярые хүргэнэбди, гээд, hайндэрөөр бүгэдэ зониие тэрэ амаршалба.

Хубилган шэнэдхэлгын эхилhэнhээ хойшо социализмда, интернационализмда, ниитэ нэгэн Совет орондо зүрюу бодолтой, хүсэнүүд бии болоо гэжэ партиин, дайнай бэ ажалай ветеран **Е. М. Ступов** мэдүүлбэ. Тэдэнэй үүдхэhэн элдэб шаг шууяа, харша ябуулгануудые ветеранууд hанаа зобонгёор буруушаана. Мүнөөнэй энхэ тайбан байдалай түлөө совет 20 миллион хүн зон амиа наhаяа үгөө hэмнай. Энээниие мартаха ёhогүйбди. Республикадамнай буряад, ород арадууд үниинhөө хойшо эб нэгэн ажаhуудаг юм. Илангаяа залуу үемнай тэрэниие сэхижэ, хани барисаагаа үргэлжэлүүлжэ байха ёhотой. Имагтал бидэ эб нэгэн, нэгэ зорилготой байхадаал, хубилган шэнэдхэлгээ дабшуулха лэб аргатайбди гэжэ ветеран мэдүүлбэ.

Митингын түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **Л. В. Потапов** үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. В. ПОТАПОВАЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд! Майн Нэгэниие hайндэрлэлгэ хадаа дэлхэйн бүхы түрүү хүсэнүүдэй дайшалхы ба хубисхалта ёhо заншал болоо. Оронойнмнай ажалшад энэ hайндэрые угаа орёо оршон байдалда мүнөөдэр угтажа байна. Хуушарhан хубилашагүй hургаал, бодомжонуудтай, хүгжэлтын зогсошоhон үеын үлэгдэлнүүдтэй мүнөөдэр бидэ булта хахасажа байнабди. Хүн түрэлтэнэй уг баялигуудые, ажалша хүнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые, энэрхы ёhото ба демократиин гуримуудые мандуулhан шэнэ общество, хуули ёhото болон демократическа гүрэниие байгуулга хадаа угаа орёо, хүшэр хүндэ хэрэг болоно.

1917 оной октябрь hарада мэтээр манай парти шэнэ замда маргангүй ороходоо, ондоо арга үгы гэжэ ойлгожо байгаа hэн.

Урда жэлнүүдтэ ба мүнөө хэгдэhэн бүхы дутуу дунданууддай түлөө партиие, тэрэнэй хүтэлбэриие, коммунистнуудые шүүмжэлэлгэ мүнөө юрын хэрэг болонхой. Ямаршье сагта бүхы харюусалгые парти өөр дээрээ даажа абадаг байгаа, мүнөөшье тэрээнhээ арсанагүй. Имагтал Коммунис парти хубилган шэнэдхэлгые толгойлжо, обществые шэнэдхэхэ хэрэгые хүтэлбэрилжэ эхиэлhэн байна гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ.

Орон доторнай боложо байhан хубисхалта хубилалтануудай демократиие хүгжөөлгын хэмжээн соо, арадуудай нэгэдэлгын ба үгэеэ ойлголсолгын үндэhэн дээрэ бэелүүлэгдэхэнь зүбтэй. Зүгөөр бии байгаа юумэ hандаргаха хүдэлөөнүүдтэ арадууд бү оролсог гэжэ хүсэнэбди. Тэрэнэй хойшолонгүүдые манай орондо болоhон hүүлэй үйлэ хэрэгүүд гэршэлнэ.

Ямаршье hайндэр хадаа дүнгүүдээ согсолго шиидхэгдээгүй зорилгонуудые тододхолго, тэрэниие бэелүүлхын тула хүсэнүүдые элсүүлгэ гэжэ В. И. Ленин оло дахин тэмдэглэдэг hэн.

Буряад ороной, Улаан-Үдын ажалшад хубилган шэнэдхэлгын хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байна. Ехэ юумэн хэгдээ. Зүгөөр хэдэн дахин ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй.

Экономикые hайжаруулха, хэрэглэмжын дэлгүүрые гуримшуулха, хүн зониие эдеэ хоолой ба эд бараанай зүйлнүүдээр хангалгые hайжаруулха талаар бүхэли хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ёhотойбди. Эдэ хэмжээнүүдые гансал правительствын зургаанууддай, Соведүүдэй хүсөөр бэелүүлхын аргагүй. Тиимэhээ энэ манай хамтын зорилго мүн. Хүдэлмэришэн, колхозник, инженер, багша, хүтэлбэрилэгшэ бүхэнhөө үглөөдэрэймнай ажабайдал дулдыдахэ.

Обществые хубилгаха талаар политическэ реформо түрүүшын алхамуудые хэжэ эхилээ. Буряад ороной ажабайдалда демократи, нюултагүй мэдээсэлгэ үргэдэнэ, шэнэ Соведүүдтэ засаг үгтэжэ байна. Хубилган шэнэдхэлгын зорилгонуудые Соведүүд өөhэдынгөө hунгагшадтай нягта холбоотойгоор бэелүүлхэ зэргэтэй гээшэ.

Манай орондо эрхэ сүлөөтэ арадуудай шэнэдхэгдэhэн федераци байгуулха хэрэгтэ республикымнай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Олон жэлдэ тоогдоогүй байhан нацинууд хоорондын харилсаанай асуудалнууд хурсадажэ, зарим нютагуудта хёмороошье болоно ха юм.

Буряад ороной ажалшад өөhэдынгөө интернационализмаар, партиин политикые дэмжэhэн хани барисаагаараа хододоо хүсэтэй байгаа. Тиимэшье hаань, арад бүхэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хараадаа абажа, национальна асуудалнуудые бодомжотойгоор шиидхэхэ шухала. Социалис хүгжэлтын зам шэлэhэн бүхы арадууд имагтал сугтаа хүсэн түгэс барисаа тогтоожо, жаргалтай ажабайдал байгуулха аргатай.

Нүхэдүүд! Ажалшадай интернационализм ба hаналаа нэгэдэлгэ совет хүнүүдтэ али бүхы сагта байhан юм. Уласхоорондын политикада Советскэ Союз эдэл гуримуудаа хүтэлбэри болгон, амгалан тайбан байдалда дуратай бүхы гүрэнүүдтэй политическэ ба экономическа холбоо барисаагаа хүгжөөнэ, бэхижүүлнэ.

Бүхы хүн түрэлтэнэй ажамидаралай түлөө эб найрамдалай түлөө, Газар гэжэ нэрэтэй манай хамтын байра соохи зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ ажалша хүнүүд мүнөөдэр hаналаа нэгэдүүлнэ.

Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн Нэгэн мандаха болтогой!

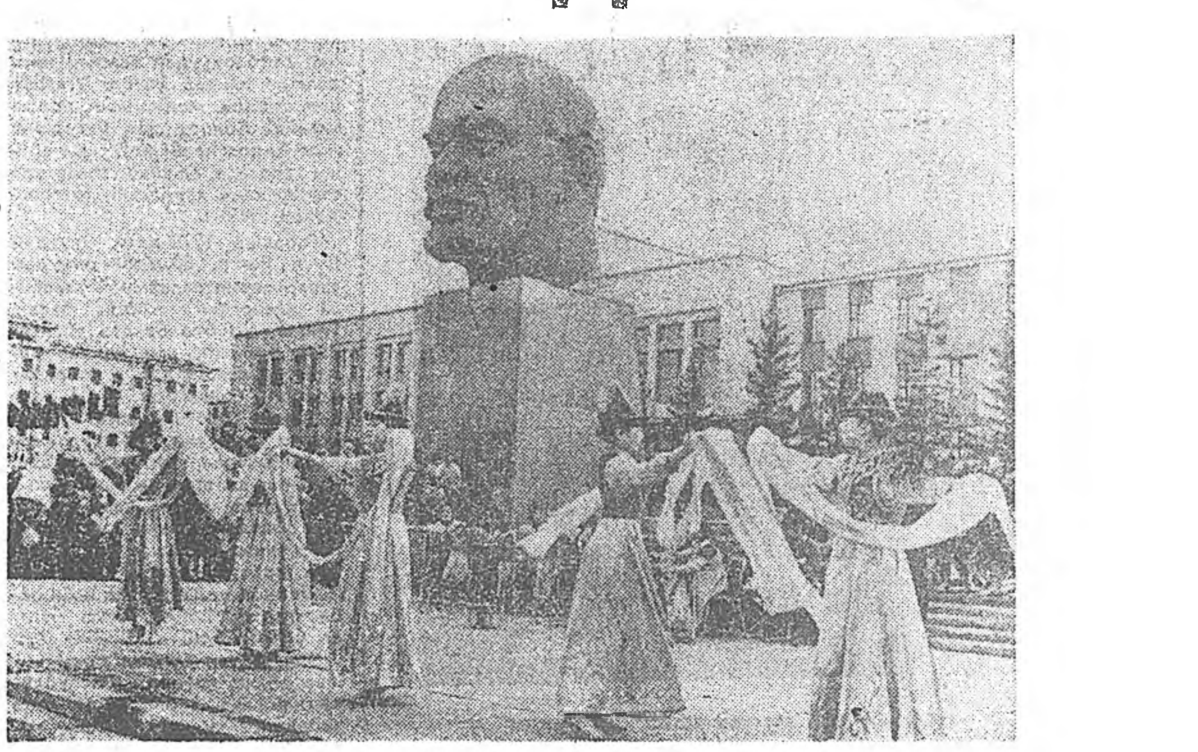
Энхэ тайбан, дэлхэйн бүхы арадуудай этигэл найдал ба харилсаа холбоон мандаха болтогой!

Хүдэлмэришэдтэ ба колхозникуудта, дайнай ба ажалай ветерануудта, сэрэгшэдтэ, хүбүүд болон басагадта, эрдэмэй, техникын, соёлой ажал ябуулагшадта, алдарта эхэнэрнүүдтэ, республикын бүхы ажалшадта Майн Нэгэнэй амар мэндэ хүргэжэ, hайндэрөөр үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб.

МИТИНГЫН дүүрэмсээр Соведүүдэй талмай дээрэ ажалшадай сэнгэлгэ эхилбэ. Талмай дээрэ ансамбльнууд, уран hайханай коллективүүд, мэргэжэнги артистнуудшье hайндэрэй ехэ наада дэлгээбэ. Жэшээлхэдэ, филармониин «Ритмы Байкала», Зүүн Сибириин соёлой институдай «Сибирский сувенир», багшанарай институдай дуу болон хатарай «Байгалай долгинууд», хүүгэдэй хүгжэмэй 5-дахи hургуулиин, дуунай-инструментальна «Аттракцион» ансамбльнууд суглараг шадые баясуулба. Техническэ мэргэжэлэй hуралсалай управлениин «Сибириин уталзанууд», багшанарай институдай «Город снов» гэжэ рок-бүлэг, эстрадна үзэгдэлнүүдэй «АЛИК» гэжэ студентнэрэй театр, «Тоонто» гэжэ фольклорно ансамбль, 1-дэхи ТЭЦ-эй дуунай бүлэг мүн лэ бэлиг шадабаряа харуулба. Тиихэдэ республикын Уран зурааша дай холбоон уран зураашадайнгаа бүтээлнүүдэй выставкэ-наймаа эмхидхэбэ. Буряадаймнай мэдээжэ уран зохёолшодшье hайндэрэй талмай дээрэ hээ шүлэгүүдээ, бүтээлнүүдhээ хэhэгүүдые уншажа, суглараг шадые Майн нэгэнээр халууна ар амаршалба.

Гадна Соведүүдэй талмай дээрэ багахан спортивна hайндэршье эмхидхэгдээ. Эндэ Буряадай багшанарай дээдэ hургуулиин спортсменүүд гиир үргэбэ, аргамжа татажа мүрысэбэ. ВСТИ-гэй шуран спортсменүүд яхэд hүрэлгөөр олоной анхарал татаба. Профсоюзуудай спортын бүлгэмэй боксёрнууд спортын энэ зүйлэй элдэб арга дүрэнүүдые харуулба. Зүүн зүгэй арадуудай гар тулалдаан Улаан-Үдэдэ яhала хүгжэжэ байна. Лесотехническэ техникумэй hурагшад гар тулалдаанай дүрэнүүдые бараг hайнаар эдлэжэ байhанаа суглагшадай урда гүйсэдхэбэ.

Майн Нэгэнэй hайндэрэй сэнгэлгэ ганса Соведүүдэй талмай дээрэ эмхидхэгдээгүй. Ниислэлэй олон талмайнууд дээрэ, соёлой байшангууд соо арад зоной сэнгэлгэ мүн лэ үнгэргэгдэhэн байна.

Урин нугархай буряад хатар таhалдаагүй.

СОВЕТСКЭ РАЙОН

Тус районд хэдэн тосхонууд бии юм. Зарим тосхонуудай түбhөө холо hэн тула тэндэхи ажалшад өөhэдынгөө ажаhуудаг газарнуудта hайндэрые угтажа, гоё hайханаар сэнгэhэн байна.

ШЭЛЭЙ ЗАВОДОЙ ТОСХОН

Дурсагдагша тосхоной ажалшад заводойнгоо соёлой байшангай хажууда үглөөгүүр сугларба. Заводой парткомой секретарь С. В. Осколков Майн Нэгэнэй hайндэрөөр суглараг шадые халуунаар амаршалжа, митинг-маёвко нээгээ. Партиин болон дайнай ветеран Е. С. Божедомов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, ажалшад ингэжэ hаналаа нэгэдэжэ, хубисхалай ёhо заншалнуудые сахин, хубилган шэнэдхэлгые бүри hайнаар бэелүүлхэнь дамжаггүй гэжэ мэдүүлээ.

Митингын удаа ажалшадай сэнгэлгэ болобо. Ехэшүүлэй, залуушуулай болон заахан үхибүүдэйшье сэнгэхэ бүхы арга боломжонууд эндэ олгогдоhон байба. Духовой оркестр, дуунай-инструментальна ансамбль, фольклорно болоод даа хатарайшье ансамбльнууд эндэ зугаа наада дэлгээгээ. Соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн хатарай ансамблиинхид «Кенгуру», «Кукушки», «Үхибүүн наhан» мэтын хатарнуудые харуулаад, мүнөө үеын шэнэ «Ламбада» хатарта hураха дуратайшуулые баясуулаа. Лотерей наадаан, зурагай конкурс... Юрэдөө, эндэ ерэhэн хүн миин байгаагүй.

СОКОЛ ТОСХОН

Эндэ авиапредприятиин хүдэлмэришэд гол түлэб ажаhуудаг юм. Тиимэhээ Майн Нэгэнэй hайндэртэ зорюулжа, хоёр үдэрэй туршада мэргэжэлээрээ мүрысөөнүүдые үнгэргэhэн байна. hайндэрэй үдэр стадион дээрээ сугларжа, олон хүн зоной хабаадалгатайгаар спортивна hайндэр үнгэргэгдэбэ. Удаань Соёлойнгоо ордон соо hайндэрэй наада хараhан байна.

Гадна Советскэ районой Вагжановай тосхондо, хотын Түбэй сэсэрлиг соо хүн зоной сэнгэлгэ мүн лэ эмхидхэгдээ. Эдэ газарнуудта программань баhал hонирхолтой байгаа.

ЖЕЛЕЗНО-ДОРОЖНО РАЙОН

ЖАНАЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ СЭСЭРЛИГ

Авиационно заводой хүдэлмэришэдэй тосхон ниислэлэй түбhөө холо оршодог гээшэ ааб даа. Тиимэhээ заводой коллектив Соведүүдэй талмай руу ошонгүй, тосхонойнгоо Соёлой ордоной дэргэдэ үглөөгүүр митинг-маёвко үнгэргэбэ. Заводой парткомой секретарь Л. А. Качин, заводой дайнай ба ажалай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ В. П. Игумнов, бусад Майн Нэгэнэй hайндэрөөр суглараг шадые амаршалhан байна.

Удаань Советскэ Союзай Герой Д. Жанаевай нэрэмжэтэ сэсэрлиг баяр ёhололой оршон байдалда нээгдэжэ, хүдэлмэришэдэй сэнгэлгэ эхилээ. Эндэ бүхэлиин үдэр уран hайханай коллективүүд, ансамбльнууд наада табижа, хүн зониие баясуулаа.

Үхибүүд — hайндэрэй шэмэглэл.

Буряад, тува, яхад арадуудай түлөөлэгшэнэр — hайндэрэй талмай дээрэ.

«Аттракцион» ансамблиинхид hайндэртэ хабаадаба.

Гадна Соёлой ордон соо хүүгэдтэ мультфильмнууд харуулагдаа, неадануд эмхидхэгдээ. Үдэшэлэн үнгэтэ иллюминацинууд носоогдожо, hайндэрэй фейерверк хэгдэhэн байна.

ПРИБОР БҮТЭЭЛГЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭЛ

Тус нэгэдэлэй коллектив мүн лэ ниитэ митингдэ хабаадаагүй. Предприятиингаа гол үүдэнэй дэргэдэ митинг-маевко үнгэргэбэ. Нэгэдэлэй мастер, Улаан-Үдын горсоведэй арадай депутат Д. М. Салимов, нэгэдэлэй парткомой секретарь, КПСС-эй XXVIII съездын делегадта кандидат С. В. Соляник, бусад Майн Нэгэнэй hайндэрөөр суглараг шадые амаршалаа. В. Г. Сюсинэй хүтэлбэрилдэг духовой оркестр, «Рябинушка» гэжэ дуунай бүлэг, бусадшье эдэбхитэд олоной үзэмжэдэ концерт харуулаа. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй худалдаа наймаан эмхидхэгдэhэн байна. Дүтэ шадар оршоhон 14-дэхи, 40-дэхи дунда hургуулинуудай hурагшад hаналаа нэгэдэлгын ярмаг эмхидхэжэ, өөhэдынгөө бүтээhэн зүйлнүүдые худалдаба. Суглуулhан мүнгэеэ тэдэ Эб найрамдалай совет жасада оруулха юм.

Железнодорожно районой ажалшад Комсомолой, Алдар Солын талмайнууд дээрэ, түмэр замшадай болон С. Орешковэй нэрэмжэтэ сэсэрлигүүд соо мүн лэ сэнгэhэн байна.

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

МЯХАНАЙ КОМБИНАДАЙ ТОСХОН

Ниислэл хотын зүүн-урда оршоhон тосхондохи соёлой ори ганса байшан комбинадай хүдэлмэришэдэй сэнгэлгэ эмхидхээ. Энэ соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн дуу, хатарай «Багульник» ансамбль суглараг шадта ехэ наада харуулhан байна. Хүүгэдэй «Огонёк» ансамбльда ябадаг багашуул баабай, эжынэрээ хонгёохон дуунуудаараа, абар-табархан хатарнуудаараа баясуулаа. Тиихэдэ эдиршүүлэй «Авангард» клубай спортсменүүд зүүн зүгэй арадуудай гар тулалдаанай арга дүрэнүүдые гүйсэдхэжэ, илангаяа ехээр hонирхуулаа. Видеофильмнүүдые, мультфильмнүүдые хараха дуратайшуул энэ үдэр түлбэригүйгөөр кино хараhан байна.

«ДРУЖБА» КИНОТЕАТР

Үдын урда бэеын дурсагдагша кинотеатрай хажууда хүн зон мүн лэ олоороо сэнгээ. Нарин сэмбын комбинадай соёлой «Текстильщик» байшангай уран hайханай коллективүүд ээлжээ ээлжээгээр эндэ гаража, ород, буряад арадай дуунуудые, хатарнуудые гүйсэдхөө. Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнэрэй дуу, хатарай «Сибирский сувенир» Соведүүдэй талмай дээрэ хэдэн хатарнуудаа харуулаад, эндэ ерэжэ, өөhэдынгөө программые гүйсэд дүүрэнээр суглараг шадта дурадхаа. Эндэ худалдаа наймаан дэлгээгдэжэ, эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүд наймаалагдаа.

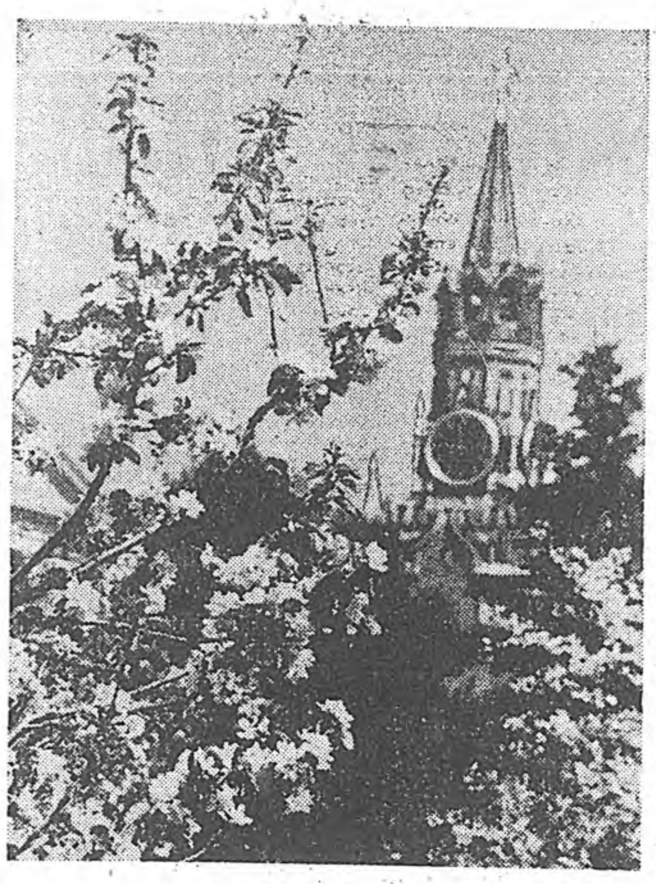
Силикатный тосхондо, «Юбилейный» гэжэ сэсэрлиг соо, мүн лэ бусад газарнуудта сэнгэлгэ эмхидхэгдэhэн байна.

* * *

АЖАЛШАДАЙ hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр Улаан-Үдэ хотодо түрүүшынхиеэ шэнээр үнгэргэгдэбэ. «Түрүүшын алхам түүхэй» гэдэгэй ёhоор зарим дутуу дунданууддай ушараашье hаань, hайндэрые иимээр үнгэргэлгэ олоондо hайшаагдаа. Олон талмайнууд, сэсэрлигүүд одоошье байhан соогоо хэрэглэгдэжэ, ажалшадай сэнгэхэ, hайндэрлэхэ газарнууд боложо шадаа. Зүгөөр митинг, маёвконууд тухай гэбэл, мүнөө республикадамнай, Улаан-Үдэ хотодомнай боложо байhан хубилалтанууд, ажал хэрэгүүд тушаа сэхэ хөөрэлдөөн болоо.

Ажалшан арадууд энхэ тайбан байдал мандаг лэ гэжэ улаан зүрхөөрөө хүсэнэ. Амгалан байдалай батажабал, арадуудай хоорондохи хани барисаанай бүхэжэбэл, ямаршье ажал урагшатайгаар мандахал. Тиимэhээ «Майн нэгэн мандаха болтогой!» гээд олоной хашхараандэ дуугаа, хүсэндэнь hаналааашье нэгэдүүлхэ дуран хүрэнэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ,
манай тусхай корр.
С. БАЛДУЕВАЙ,
В. ГАРМАЕВАЙ фотонууд.

Майн 1-нэй һайндэрэй Москва хото.

Интернационализм — манай ажабайдалда

«...БҮРИ ҺАЙНААР ОЙЛГОДОГ БОЛОНОБ

Совет-американ харилсаа холбоон баян түүхэтэй юм. «Союз—Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай хамтын ниидэлгые һанаад үзэел. Үгышье һаа, соёлой, медицинын, эрдэм ухаанай болоод даа, бусадшье ондо ондоо һалбаринуудые ғабажа харахада, алишье талаар үрэ ехэтэй хани харилсаан тогтоогдоһон байна.

Гэбэшье 1970-дахи онуудай һүүл багта, 80-дахи онуудай эхеэр харилсаанаймнай «халбага хахаржа» эхилээ бэлэй. Тиигээд лэ бэе бэедээ ябалсахаяа болижо, али алинаа элдэбээр һэжэглэдэг, муушалдаг болоһон байгаабди. Иимэ үедэ Советскэ Союзые «хоро шарын гүрэн» гэжэ америкынхид нэрлэдэг байһан гэжэ мэдэнэбди. Сэхыень хэлэхэдэ, манайхиншье үгэ хүүрээ шүүжэ үзэнгүй баһал хэлэдэг байгаа гэээшэ. Зүгөөр тиимэ саг ошон ошоо. Мүнөө совет-американ харилсаа холбооной урданайнгаа һэйн һаба руу ороһондо, бидэ бүгэдэ баяртайбди.

Энэ талаар Буряад оронииешье абажа үзээебди. Республикамнай энэ харилсаанда сэхэ хабаатай болонхой. Ниислэл хотодомнай Америкын Холбоото Штадуудай посольствын дипломатическа түлөөлэлгэ нээгдэжэ, посольствын нэгэдэхи секретарь Джейн Миллер Флойд, атташе Джон Флойд хүдэлһэн байна. Американ суута бизнесмен Эдвард Лэмб тухай С. Бухаевай бэшэһэн статья «Байгал» журналда толилогдоо. Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо американ уран шадабаритан Ребекка Мэтлогэй бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдээ бэлэй. Эдэ баримтануудые мүнөөнэй ажабайдалһаа ғбанабди. Зүгөөр арбаад жэлэй саана иимэ хубилалтанууд болохо гэжэ хэншье һанаагүй байгаа ёһотой.

Юрэдөө американецууд ямар зон гээшэб гээд, дүтөөр танилсаябди.

«Москвагай Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй элдэб факультедүүдтэ найман һара соо һурахаяа тэдэнэр океан гаталаа. Бүхыдөө 11 хүн. Бостонһоо ба Калифорниһоо, Нью-Джерсиһээ ба Нью-Мехикэһээ... Ленинскэ хада дээрэхи студентнэрэй хамтын байра соо Элизабет Смедлитэй танилсабабди. Тэрэ журналистикын факультедтэ һурахаяа Нью-Йоркһоо ерээ» гэһэн үгэнүүдээр «Советская Россия» газетэдэ толилогдоһон хөөрэлдөөн эхилһэн байна.

Калифорниин Монтерэй хотоһоо ерэһэн почтальон Клинта Маккормик тухай ТАСС-эй мэдээсэл хараябди. «Москва руу бэшэг бэшэебди» гэһэн ябуулга тэрэ эмхидхэжэ, 10 мянган бэшэг ба открытка асараа. «Совет хүнүүдтэ һайнаар хандадаг, тэдэнтэй эбтэй ажаһууха тухай бэшэгүүд сэбэр һайхан хүсэлөөрөө өөрыемни уяруулаа» гэжэ Маккормик хэлэһэн байна.

Арбан зургаатай басаган иигэжэ бэшэнэ: «Советскэ Союзда ажаһуудаг хүндэтэ хүн! Бидэ нүхэсэжэ, манай оронуудые холодуулдаг бэрхэшээлнүүдые дабажа шадахабди гэжэ найданаб. Өөр тухайгаа, бидэн тухай Та юун гэжэ һанадагаа бэшэхыетнай гүйнаб. Хэзээ нэгэтэ Улаан талмай дээгүүр бидэ ябажа, ядерна дайнай аюул тухай үни үнгэрһэн юумэн мэтээр хөөрэлдэдэг һайбди гэжэ би угаа ехээр хүсэнэб».

Американ студентнэр тухай дуулаад, танилсахаяа тэдээндэ ошоо һэм. Калифорниһоо ерэһэн Вортий Глен, Нью-Йоркдо һураһан Элизабет Смедли гэгшэдтэй танилсабаб. Вортий—досоогоо олон юумэн тухай ходо бодомжолжо ябадаг, олон үгэгүй хүбүүн байба. Элизабет —уран зохидхон, хөөрэлдэхэдэшье аятай басаган гэжэ ойлгобоб. «Советская Россия» газетэдэ гараһан хөөрэлдөөндэ хэдэн алдуу байгаа. Тэрээнһээ болоҗо, досоогоо жэхыгээд абаа һэм» гэжэ тэрэ сэхыень хэлээ һэн. Өөһэдынгөө ажабайдал тухай тэдэ иигэжэ хөөрэнэ:

— Байрынгаа оёорто һуужа байгшагүйб. Иишэ-тиишээ ходо ябаха дуратайб. «Подиум» гэжэ уласхоорондын фестиваль намайе ехэтэ һонирхуулаа. Уран зурааша Шемякинай бүтээлнүүдэй выставкэ харааб. Пушкинска музей ороо һэм. Нүхэдтэеэ суг Ленинград, Самарканд хотонуудаар аяншалааб. Түхэл маягаараа тад ондоо аад, жэгтэй гоё хотонууд гэжэ үзөөб. Гол шухалань гэхэдэ, олон танилнуудтай болооб,—гэжэ Элизабет хөөрэбэ.

— Шадаал һаа, газетэ ба журналнуудые олоор уншахаяа оролдоноб. «Литературын асуудалнууд», «Экономикын асуудалнууд», «Журналист» мэтын журналнуудые захинхайбди. Һонин журналнууд. «Современник» театр ошохо дуратайб. Тэндэ «Коломбинын гэр», «Эгсэ зам» зүжэгүүдые харааб. Маяковскиин театрта «Энергичные люди» гэжэ зүжэгые балай һайшаагаагүйб,— гэжэ Глен өөрынгөө һанамжануудые нэмэнэ.

— Һунгалта тухай юун гэжэ һананабта?

Элизабет: Угаа орёо байһандань һунгалтын ямараар болоһые ойлгоогүйб. Харахада, нэгэ заримдаа демократи наадаһан шэнги, нүгөө талаһаа эхи захагүй хүдэлөөн шэнги, үшөө тиихэдэ, бэе бэеэ муушалалга мэтээр үзэгдөө. Минии һанахада, демократическа ёһоор һунгалта үнгэргэхэ дүршэл танда үгы ха. Зүгөөр бодото демократи тогтооxо гэһэн айхабтар ехэ хүсэлтэйт гэжэ һайшаан ажаглааб.

Манай орондо залуушуулай эртүүр бэеэ даанги замда гарадагынь, общество доторхи элдэбхитэй хүдэлөөн, мүн һураха, ажаллаха, ажаһууха газараа шэлэлгэдэ үргэн арга боломжонуудай байдагынь һайшаалтай. Гэбэшье гэмтэ ябадалай ехэ байһаниинь муу. Хүн зоной үгытэйһөө болоҗо, гэмтэ ябадал ехэдээ ха.

Глен: Танай орондо хангалга бирагүйшэг. Оронтнай ехэ баян. Зүгөөр тэрэнийе зүб мүрөөрнь ашаглаха хэрэгтэ һаад ушаруулдаг хүсэн бии ха...

Москвагай гүрэнэй университет соо алба хэдэг милиционернүүдые хаража үзыт. Тэдээндэ гансал справка хэрэгтэй. Иимэ байдал һайшаанагүйб. Ямар бэ даа засаг барихаяа ноён болохо дуратай зон хаанашье бии. Иимэл хүнүүд хуушанайнгаа байдал табиха дурагүй байдаг бшуу.

Таанад ажабайдал, юрэнхы элдэб асуудалнууд тухай бодомжолнот. Ондоогоор хэлэхэдэ, таанад хоорондоо нягта холбоотой байнат. Та бүгэдые ниитэ үзэл бодол, хани барисаан нэгэдүүлнэ ха. Жэшээнь, автобус соо ябахада, хүн зоной бэе бэедээ билет дамжуулдаг гуримые һайшаанаб. Имагтал эндэ хани барисаанай мэдэрэл түрэнэ ха юм.

— Һуралсалтнай хэр ябана гээшэб?

— Элизабет: Журналистикын факультедые хубилгахаар ха. Хэрэгтэ хэрэггүй олон лекци бии. Тэдээндэ студентнүүд ябадаггүй. Зачёт үгэлгэ ёһын тэдыеэ болодог. Орондонь 5—6 шалгалта үгэдэг һаа, үрэтэй һэн. Табан жэл соо һурахань хайшаа юм. Һуралсалай болзор багта болгодог һаа... Техническэ хэрэгсэлнүүд дутална. Гол шухалань гэхэдэ, практика мүртэйгөөр үнгэргэгдэнэгүй, шаналмаар байна.

— Глен: Галина Андреевна Белаягай уншадаг ородой ба

Агуу Илалтын 45 жэлэй ойдо

СЭРЭГШЫН ОДОТО ЗАМ

Ахалагша сержант Семен Батагаев 1945 оной Илалтын үдэрые госпитальдо угтаба. Зүүн Пруссиин Кенигсберг хотын шадарай байлдаанда тэрэ гурбадахяа, мүнөө дээрээ хүндөөр шархатаһан байгаа. Снарядай тэһэрдэһэн дала мүртэнь тудажа, хүдэлхэньшье хүшэр болоһон. Госпиталиин сагаан хана шэртээд лэ хэбтэхэдээ хүхюутэй бэшэ даа. Эсэргүүсэһэн дайсантай шуһата байлдаа хэжэ байһан анда нүхэдшни һанагдаха. Иимэ эрхэ байдалда ороһон алдарта сэрэгшэдэ хархис дайсаниие илаһан тухай мэдээсэл арюудхалта уһаар сүршүүлэгдэһэндэл жэшэхээр болоо һэн. Семен Иванович угаа түргөөр һайжаржа, удахагүй госпитальһоо гараад, дайшалхы нүхэдтэеэ хамта түерэн зуралзаһан поездоор Алас Дурна зүг руу зорёо бэлэй. Эндэ тэрэ генерал Н. И. Крыловой ударидадаг Улаан тугта 5-дахи армиин бүридэлдэ япон булимтарагшадһаа Гирин, Дуньхуа, Чаньчунь ба бусад хитад хотонуудые сүлөөлэлсөө. Сентябрь һарын эхеэр дүрбэдэхиеэ шархатажа, Ворошилов-Уссурийск (мүнөө Уссурийск хото) городой госпитальдо 1946 оной февраль һара хүрэтэр хэбтэбэ. Удаань Байгал далайн эрьедэ һууриҗаһан түрэл Онгурен нютагаа бусаа бэлэй.

1985 оной майн 9-нэй Улаан талмай дээрэхи жагсаалда далаадтай буурал үбгэн С. И. Батагаев Алдар Солын гурбан орден энгэртээ ялалзуулан, нюдэнһөө баярай нулимса гарган зогсожо байгаа һэн даа. Фашис булимтарагшадые һамна сохиһон, нугаршагүй совет Армиингаа хүсэ шадал нюдөөрөө хараһандаа зүрхэ сэдьхэлынь доһолоо һааб даа. Хатуу байлдаануудта баатарай үхэлөөр унаһан нүхэдынь һанагдаа...

Энэ хүнэй баатар габьяань хаанаһаа эхитэйб? Дайнай эхилхэдэ Семен Батагаев 26 наһатай, яһала бэеэ хүсэһэн хүн ябаа. Баргажанай-Адаг һууриндa гол мүрэнэй пароходстводо хүдэлжэ, коллективэйнгээ түрүүшүүлэй тоодо ябаһан алдартай. Нютагаархиндаал адли сүлөө сагтаа тэрэ тайга руу гаража, агнуури хэдэг, хёрхо мэргэнээрээ, шэрхи, шандааһатайгаараа шалгардаг һэн. Дүрбэн жэлэй туршада мушхаһан дайнай дүлэн соогуур амиды мэндэ, агуу Илалта шэрээлсэн гараһаниинь эндэһээл эхитэй бэшэ гү? Дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ Семен военкомадай байшанда байрлаа гэхээр, фронт руу эльгээхыень сэрэгэй комиссарые гүйдаг һэн. Одоошье тэрэнэй хүсэл оролдолго бэелүүлэгдэжэ, 1941 оной декабриин 18-да сэрэгэй албанда татагдаа бэлэй. Шэтын область руу эльгээгдэжэ, запаста байһан 91-дэхи стрелково полкын бүридэлдэ һорилго гараад, Москва шадар эльгээгдээ. 1942 оной майн 1-дэ Калининска фронт дээрэ түрүүшынхиеэ фашистнартай уулзажа, айха, эсэхэ сусахагүйгөөр дайлалдаба. Саашадаа Калинин, Великие Луки хотонуудые сүлөөлэлсөө, дайсанай үхэлтэ һомоор шииганаһан Ловать мүрэниие гаталаа. Псковско областиин Великолукска районой Чернушки һуурин эзэлхын түлөө болоһон тулалдаанда тэрэ Александр Матросовтой хамта нэгэ жагсаалда дайлалдаа бэлэй. Дайсанай хорото һомонһоо унахадаа, дайшалхы нүхэрэйнгөө баатаршалгые хаража үрдеэгүй. Госпитальдо ороод байхадаа, А. Матросовой баатаршалга тухай дуулажа, сэдьхэлээ ехэ үбдөө һэн. Энэ байлдаанда габьяа харуулһанайнь түлөө өөртэнь «Шэн зоригой түлөө» медаль барюулагдаа. Аргалуулһанайнгаа удаа Москва шадар эльгээгдэжэ, тагнуулшан болоод, «хэлэ олзолхо» талаар ехэ амжалтатай ябаа. Вязьма хото шадарай байлдаанда хоёрдохиёо шархатаа һэн. Можайск хотодо младша командирнуудай гурбан һарын курсануудта һуража байхадаа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1943 оной ноябриин 8-най Указаар гурбан шататай Алдар Солын орден байгуулагдаа гээд дуулаа бэлэй. Тэрэ ордэной дүүрэн кавалер болохоб гэжэ тиихэдэ хаанаһаа мэдэхэб даа.

Илалта асарһан харгы хүндэ хүшэр байгаа. Семён Батагаев 3-дахи Белорусска фронтын бүридэлдэ минометно расчёдой командир ябаа. Шэб харанхы һүни, дайсанай адхарһан һомон дундуур Днепр, Березина мүрэнүүдые гаталжа, белорус хото, һууринуудые сүлөөлэлсөө юм. 1944 оной нажар тэрэнэй ударидадаг расчёт 144-дэхи гвардейскэ стрелково дивизиин, 449-дэхи стрелково полкын бүридэлдэ Совет Литвагай нютаг һууринуудые сүлөөлэлсэһэн алдартай. Вильнюс хотодо болоһон шанга тулалдаанда Семён Ивановичай нютагай хүбүүн, стрелково полкын командир подполковник И. П. Ситко баатарай үхэлөөр унажа, үнинэй нүхэсэжэ, хоморой бэшэгүүдэй һониноор хубаалдажа ябадаг дүтэ хүнөө алдахадаа, Семён Батагаевай зүрхэн үһөөгөө абаха гэһэн эрид эрмэлзэлээр дүүрэн, халин байгаа һэн. Иигэжэ тэрэнэй расчёт дайсанай хэдэн точконуудые үгы хэбэ, сэрэгшэ Загидуллинтай хамта шархатаһан совет офицерые гал дүлэнһөө тэрэ абараа. Неман мүрэниие гаталхадаа, нүхэдөө шадамараар аршалан, миномёдоороо буудаа, удаань өөһэдөө мүрэниие гаталжа, нүгөөдэ подразделенинүүдэй дүтэлтэр фашистнарые ойро хүрэнгүй байгаа юм. Каунас шадарай байлдаанда тэрэнэй ударидадаг расчёт хэдэн дзот, пушкануудые үгы хэжэ, дайсанай хүсэ буурааһан һэн. Польшын газар дайдада дүтэхэнэ оршодог Кибартай гэжэ багахан литва хотын түлөө эбхэрһэн тулалдаанда расчёдынь хёрхо мэргэнээр дайсадые буудажа, ябаган сэрэгтээ ехэ туһа хүргэһэн байха. Тиимэһээ Литвагай газар дайдада эрэлхэг габьяа харуулан дайлалдаһанайнь түлөө 144-дэхи стрелково дивизиин командирай захиралтын ёһоор С. И. Батагаевта Алдар Солын III шатын орден барюулагдаа бэлэй.

Батагаев мэхэ гохо нэгэнтэ бэшэ хэрэглэжэ, дайсаниие дарадаг байһан гэхэ. Иимэ ушар болоһон юм. Немецкэ батарей манай полкын байһан газарта үхэлтэ һомонуудаа эльгээжэл, совет сэрэгшэдые мэгдэхээжэл оробо. Харин дайсан ехэ һэргылэн, өөрынгөө хороһон газарые яашье элирүүлнэгүй. Сержант Батагаевай минометно расчёт запас позицидоо гараад, хойно-хойноһоонь арбаад һомо буудаба. Тиигээд лэ тэндэһээ тэдэнэр гүйлдэжэ, һуурияа урилба. Фашистнар расчёдой урид байһан газар руу буудажа, совет сэрэгшэд тэдэнэй хороһон газар тэрэ дары элирүүлээд, мэргэн буудалгаар хархисуудые үгы хэһэн юм. Дайсанай батарей үгы хэһэнэйнгээ түлөө, эндэ ехэ һүбэлгэн бэрхээр, ухаатайгаар сэрэгшэдые ударидаһанайнгаа түлөө Семён Батагаев 5-дахи армиин командалагшын захиралтаар Алдар Солын II шатын орденоор шагнагдаа һэн.

1944 оной намар ба 1945 оной үбэл тэрэ Зүүн Пруссиин газар дайдада эрэлхэг габьяа харуулан дайлалдаа. Полкын тагнуулшадай бүлэгые ударидажа, Эйдкунен, Алленбург, Инстенбург хотонуудые абалсаа, Кенигсберг шадар эбхэрһэн байлдаанда тэрэ ехэ шухала «хэлэ» барижа, мэдээсэлнүүдыень тэрэ дары дээдэ командованида дуулгаа юм. Өөрөө эндэ хүндөөр шархатаа. Кенигсберг абаһанай һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ гаража, шалгарһан сэрэгшэдэй дунда С.И. Батагаев байгаа һэн. Тэрэ энэ удаа Алдар Солын I шатын орденоор шагнагдаа бэлэй. Шагналаа Илалтын һүүлээр абаа. Иигэжэ юрын буряад хүбүүн Эхэ оронойнгоо үндэр шагнал хайрада хүртэжэ, Алдар Солын орденуудай дүүрэн кавалер болоһон намтартай.

Дайгаа даража, даагаа һүүлдэжэ, Онгурен нютагтаа бусаад, Семён Батагаев Байгал шадарай метеостанцида хүдэлөө. Киномеханик мэргэжэлтэй, нютаг зондоо уран һайханай, баримтата фильмүүдые харуулдаг һэн. 1966 ондо наһанайнгаа амаралтада гарахадаа, дайлалдаһан газар дайдадаа айлшалһан юм. Үндэр наһатай болоошье һаа, Байгалһаа Прибалтика хүрэтэр хүшэр, ута зам гаталжа, Вильнюсэй эдиршүүлдэ дайн дажар тухай хөөрэжэ үгөө, үбгэ эсэгэнэрэй шуһаяа адхан байгуулһан амгалан тайбан байдалые сахин, хамгаалан ябахыень захяа һэн. Вильнюс хотын 37-дохи дунда һургуулиин шабинартай хамта Алдар Солын орденуудай дүүрэн кавалер С. И. Батагаев фото-дүрэеэ буулгаһан, тэрэнь мүнөө тус һургуулида нангинаар хадагалагдадаг юм.

Т. ЛАМБАЕВ,
офицер-политхүдэлмэрилэгшэ.

УРАН ШҮЛЭГЭЙ, ДУУНАЙ ҮДЭШЭ

Буряад драмын академическэ театрай ордон соо уран шүлэгэй ба дуунай үдэшэ һаяхан үнгэргэгдэбэ. Иимэ хэмжээ ябуулга һүүлэй хэдэн жэлэй туршада түрүүшынхиеэ эмхидхэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэнийе республикымнай Уран зохёолшодой холбоон бэлдэжэ үнгэргөө.

Тэрэ үдэшэдэ имагтал эхилэн бэшэгшэд, залуу поэдүүд ба залуу дуушад хабаадалсаа.

Энэ үдэшые «Хараасгай» журналай хүдэлмэрилэгшэ, залуу поэт Рахмет Шоймарданов хүтэлбэрилэн ябуулба. Тайзан дээрэ эгээл түрүүлэн Баир Раднаевые тэрэ уриба. Буряад драмын театрай энэ артист шүлэгүүдые бэшэдэг юм. Хүбүүн лимбэ дээрэ үянгата буряад аялга зэдэлүүлһэнэй удаа «Хогоосон юртэмсын үлгы дээрэ...» гэжэ философско удхатай шүлэгөө уран гоёор уншаа һэн.

Удаань Рахмет Шоймарданов «Эхин», «Үлгын дуун», «Морин хуур» гэжэ шүлэгүүдээ сугларгашадай һонорто дурадхаба. Тэрэнэй хойноһоо олон зон бэе бэеэ һэлгэн гаража, шүлэгүүдээ уншаа һэн. Нэрлэбэл, «Буряад үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ, нэгэ номой автор Галина Базаржапова, буряад драмын театрай артист, хоёр номой автор Чингис Гуруев, технологическа институдай багша, нэгэ номой автор Даша-Дондоб Очиров гэгшэд хэдэн шүлэгүүдээ шагнагшадайнгаа анхаралда табиһан байна.

Тиихэдэ хүдөө нютагуудһаа зорюута ерэһэн хэдэн шүлэгшэд зохёолнуудтаяа танилсуулаа. Жэшээлбэл, Яруунын аймагай Тулдуунай совхозой спортын талаар инструктор Цыренжаб Бадмаев, Хурамхаанһаа Галсан Доржиев гэгшэд байгаа. Үхибүүдтэ зорюулагдаһан зохидхон шүлэгүүдээ Цыренжаб Бадмаевай уншахада, бултанда һайшаагдажа, үшөө ондоо шүлэгүүдээ уншахыень гүйгдэбэ. Поэт үшөө хэдэн шүлэг уншажа үгөө.

Энэ үдэшэдэ багшанарай институдай хэдэн хүбүүд, басагадай хабаадалсаһан ушарые илангаяа магтамаар байна. Эдэмнай манай уран шүлэгэй ерээдүй ха юм даа. Тиимэһээ элитэ, мэдээжэ поэдүүдэйнгээ ажал хэрэгые дагажа, Буряадайнгаа уран шүлэгые саашань хүгжөөхэ, уран бэлиг, удха түгэлдэр шэнэ табсанда гаргаха зомнай хэд гээшэб гэжэ булта мэдэхэ ёһотойбди. Энэ талаһаа хараад үзэхэдэ, ехэ туһатай, шухала үдэшэ болоо гэхэ хэрэгтэй. Студентнүүд Дарима Райцанова, Александр Бадмаев, Соёл Сандаков, Цырен Шойжинимаев гэгшэдэй нэрэнүүдые бүхөөр хадууҗа абая.

Шүлэгүүдһээ гадна дуунууд олоор зэдэлһэн байна. Оперо, баледэй академическэ театрай залуу дуушад Татьяна Шойдагбаева, Елена Шараева, Баатар Будаев гэгшэд энэ үдэшэдэ дуратайгаар хабаадалсахадаа, үянгата буряад дуунуудаа һайханаар дуулажа, шагнагшадаа баясуулһандань бултанай зүгһөө ехэ баярые хүргэхэ дуран хүрэнэ.

Үдэшын баян программада багахан сценкэшье байгаа. Буряад драмын театрай залуу артист Эрдэни Жалцановай бүри студент байхадаа бэшэһэн «Хүбүүнэй бэшэг» гэжэ хүгжэмтэ этюдта авторһаа гадна залуу артистнар Баярма Жалцанова, Соёлма Банзаракцаева гэгшэд наадаа һэн.

«Сагаан һарын дангина» болоһон Лариса Будажапова дуу, хатар уян нугархайгаар гүйсэдхэжэ, энэ үдэшые һайханаар түгэсхэлэн байгаа.

Д. ДАМБАЕВ.

«ШАМБАЛЫН ОРОН, ХААНАБШИ?»

Соносхолнууд дээрэ «Аяншалга» гэжэ бэшэгдэһэн зүжэг «Шамбалын орон, хаанабши?» гэһэн хуушанайнгаа нэрээр буряад драмын академическэ театрай тайзан дээрэ һаяхан табигдаба. Тодорхойлон хэлэбэл, шэнээр зорюута түхеэрэгдэһэн бага зал соогоо энэ зүжэгөө театрайхид харуулба гээшэ.

Энэ зүжэгтэ театрай залуу һүрэгэй артистнар хабаадана. Түрүүшын үдэшэ артистнууд Эржена Жамбалова, Саян Жамбалов, Баир Будаев, Виктор Самбуев, мүн Гүрэнэй ород драматическа театрай артист, Буряадай АССР-эй габьята артист Геннадий Фёдоров гэгшэд наадаһан байна.

Залуу автор Булад Гавриловай бэшэһэн энэ зохёолые Буряадай АССР-эй габьята артист Доржи Сультимов оршуулаа. Уран шэмэглэгшэ — Л. Ильина. Найруулан табиһан режиссёр —Л. Цыденова, хүгжэмыень Буряадай АССР-эй соёлой габьята хүдэлмэрилэгшэ В. Пантаев найруулан зохёобо.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түрмэһөө тэрьедэһэн Баир гэжэ хүн (артист В. Самбуев); Чингисэй һамган, городто ургаһан Туяна (артистка Э. Жамбалова);

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

БОКСЫН ҺОНИН

Боксоор профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Белгород хотодо болобо. 55 командын 230 арһан бээлэйн шадабаритад хабa шадалаа туршаһан байгаа.

Буряадай багшанарай институдай студентнэр спортын мастернууд Олег Широков, Владимир Знайденко гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ мүнгэн медальнуудаар шагнагдаба. Технологическа институдай студент спортын мастер Түмэн Шутуков, багшанарай институдһаа спортын мастер Сергей Ильин гэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Дээдэ һургуулинуудай дунда мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Буряадай багшанарай институдай студентнэр (ахалагша тренерынь В. А. Стрельников) түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын кубогта хүртэбэ. Грозный хотын багшанарай институдай, Хабаровскын физкультурын институдай боксёрнууд удаадахи һууринуудта гараһан байха юм. Зүүн Сибириин технологическа институдай боксёрнууд (ахалагша тренерынь П. А. Федотов) арбадахи һууриде гараба.

1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 45 жэлэй ойдо Советскэ Союзай Герой А. П. Вишневскиин дурасхаалда зорюулагдаһан боксоор бүхэсоюзна мүрысөөн Харьков хотодо болобо. Арбаад союзна республикын, Москва болон Ленинград хотонуудай 250 гаран залуу боксёрнууд мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа. Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй спортын клубай мастерта кандидат Александр Путинский 71 килограммай шэгнүүртэ тулалдахадаа, бүхы уулзалгануудта шүүжэ, чемпион болоо. Тэрэнэй амжалтада ЛВРЗ-гэй спортклубай тренер В. И. Агафонов ехэ габьяатай юм.

Эдиршүүлэй дунда боксоор Забайкалиин сэрэгэй округой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Шэтэ хотодо үнгэрэгдэбэ. Манай республикаһаа Александр Бадмаев (Түнхэн), Владимир Чимитдоржиев (Хори), 1-дэхи интернат һургуулиин һурагша Алексей Балданов, 25-дахи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Евгений Шарагулов гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илалта түйлаһан байха юм.

3-дахи интернат һургуулиин һурагша Эрдэни Дамдинов, Ивалгаһаа Александр Цыбинжапов, Түнхэнһөө Игорь Фёдоров гэгшэд хоёрдохи һууринуудые эзэлээ. Улаан-Үдын 2-дохи СПТУ-гай һурагша Мэргэн Надмитов бронзо медаляар шагнагдаба. Тиигэжэ илалта түйлаһан дүрбэн хүбүүднай июль һарын эхеэр Уфа хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

«Республика Майн 1-ниие һайндэрлэбэ»— иимэ гаршаг доро газетын тусхай корреспондентнүүд С. Бутыринагай, П. Цырендоржиевай Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ болоһон митинг-маевкоһоо хэһэн репортаж, республикын районуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд толилогдобо.

Москвагай Улаан талмай дээрэһээ ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд мүн лэ энэ номерто үгтэбэ.

Республикын партийна организациһаа КПСС-эй XXVIII съездын делегадта кандидадууд тухай материалнуудые газетэ толилжо үргэлжэлүүлһээр.

Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй инженер А. Свиридов «Бодомжолжо үзэхэ» гэһэн статья мүнөөдэрэй номерто толилуулба. Һунгагшад, арадай депутадууд Соведүүдэй хүдэлмэриие бодомжотойгоор ябуулха хэрэгтэй гэжэ ойлгодог болоо. Гол ажалһаа гадуур сүлөө сагтаа депутадай уялгануудые дүүргэхэ гээшэ хүшэр хэрэг. Һунгагшадтайгаа саг үргэлжын холбоо байгуулха, тэдэнэйнгээ захяануудые бодомжолон шэнжэлхэ, эрхэ хамгаалгын болон ажахын хуули ёһо шэнжэлэн үзэхэ гэхэ мэтэ хэрэгтэ саг хаанаһаа олохоб? Эдэ болон бусад асуудалнуудта автор харюу үгэхые оролдоно.

Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат Л. К. Хардаеватай хөөрэлдөөн газетын гурбадахи хуудаһанда «Арад зоной аша туһада» гэһэн гаршагтайгаар үгтэбэ.

«Хуби заяан ажал хэрэгээрээ баян» гэһэн гаршаг доро композитор С. С. Манжигеевэй зохёохы ажал тухай В. Лазаревагай зураглал толилогдобо.

Кино, театрнуудта

«Дружба»
Принцесса-Павлин — в 9-50, Груз 300— в 11-50, 15-30, 17-10, 20-50 (удл.), Под принуждением — в 13-40, 18-50.

«Прогресс»
Красный зал — Семья (2 серии) — в 10, 12-40, 15-20, Мудрая царица Мандухай (2 серии)— в 18-10, Чаша терпения — в 21-30.
Зеленый зал — Короткое замыкание — в 9-40, 13-30, 19-10, 21-10, Криминальный квартет — в 11-40, 15-30, 17-20.

«Родина»
Не помню лица твоего — в 10, 16, Груз 300— в 12, 13-50 (удл.), 18-10, 19-50 (удл.), 21-50.

«Октябрь»
Принцесса-Павлин — в 9-30, 14-40, Груз 300— в 11-10 (удл.), 13-10, 16-20, 18, 20-10, 21.40.

«Эрдэм»
Мультфильмы — в 9-40, 12-40, Несуразные каникулы — в 11-10, 14-10, Маленькая Вера (2 серии) — в 15-40, 18-20, 20-40.

«Восток»
Кавказская пленница, или новые приключения Шурика — в 15, 17, 19, 21.

«Байкал»
«Криминальный квартет»— в 18-30, 20-30.

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52. секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79 п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана в республиканской типографии Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45 Н-03443. Заказ № 102.